

veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A R.L.U.S.

12 pagini - 1 leu

O idee de toamnă pentru mîinile îndemînațice ; publicația sovietică „Jurnal mod“ recomandă lîna din cap pînă în picioare

DIN SUMAR:

● **Procesul nicotinei** ● „Inima” cutremurelor... transmite

● **Aparat care depistează cancerul** ● **Prelungirea**

tinereții și a seducției feminine

39

ANUL XXV
(1280)

26 SEPTEMBRIE 1969

Statisticile acuză tutunul. Ele îl fac răspunzător de răspindirea așa numitelor „boli ale secolului”, — maladiile cardiovasculare, tumorile pulmonare, bronșita; ele arată că mortalitatea generală a fumătorilor e superioară cu șaptezeci la sută celeia a nefumătorilor.

Ce semnificație trebuie să atribuim acestor date și cifre? Înainte de toate, ele reprezintă justificarea cercetărilor și studiilor întreprinse pentru a se stabili dacă există efectiv o relație între fumat de o parte și bolile cardiovasculare și cancerul pulmonar și alta. Creșterea paralelă a

consumului de țigări și a numărului de îmbolnăviri este, dacă nu mai mult, deconcertantă. Acesta e motivul care a dat naștere unor documente faimoase ca raportul Terry, referatul Hammond și cel al Colegiului regal de medicină din Londra, precum și altor cercetări efectuate în multe puncte ale lumii; acesta e motivul care a determinat Organizația Mondială a Sănătății să lanseze recent o campanie pentru studierea, diagnosticarea și terapia bolilor incriminate.

Pe aceste documente se sprijină articolul nostru.

Documentar

Procesul nicotinei

Biografia tutunului începe cu o legendă. Ea ne spune că planta s-a născut din saliva pe care Mahomed a scuipat-o după ce și-a supt rana provocată de o mușcătură de viperă. Cu alte cuvinte, tutunul s-a născut din venin. În realitate, dezvoltarea lui inițială e, dimpotrivă, strâns legată de proprietățile terapeutice depistate în frunzele sale. Europeanii l-au cunoscut în 1496 prin intermediul unui tovarăș de călătorie al lui Cristofor Columb, Francesco Romano Pace, care văzuse ce întrebuințare îi dau băștinașii din San Salvador. Dar ambasadorul francez în Portugalia, Jean Nicot (de la care derivă numele de nicotină) a fost cel ce l-a pus în circulație ca medicament, oferind Caterinei de Medici, regina Franței, un amestec de frunze de tutun tocate mărunț pentru a-și trata migrena. Din clipa aceea „iarba reginei” a devenit panaceul tuturor vătămurilor. Se credea că vindecă ulcerul gastric și alte boli ale stomacului, plăgile, astmul bronșic, unele maladii respiratorii, apoplexia, amețelile, că alungă ciurma și întreține curățenia dinților. Pentru aproape o sută de ani a fost o plantă miraculoasă, binecuvântată, ridicată în slăvi ca a-ducătoare de sănătate.

Această exaltare generală a fost curmată de Anglia. În 1604 regele Iacob I Stuart a definit obiceiul de a fuma tutun drept „înpăimântător viciu al fumătorului” și l-a decretat „potrivnic ochilor, detestabil pentru nas, nociv pentru creier, periculos pentru plămâni”. Ca să i se limiteze întrebuințarea, a fost pusă pe tutun o taxă enormă (păstrată până în zilele noastre) făcându-l astfel un privilegiu al aristocraților. În Rusia, în Persia, în Turcia măsurile au fost și mai drastice: fumătorilor de pipă li se tălau buzele, iar celor care îl prizau li se ciuntea nasul. În sfârșit, papa Urban al VIII-lea a recurs la excomunicare.

Dar în ciuda taxelor, a pedepselor singeroase și a izgonirii din sinul bisericii, folosirea tutunului a luat o amploare tot mai mare antrenând rapid interese agricole, comerciale, industriale și transformându-se, în secolul nostru, dintr-o problemă individuală, într-una socială. Tutunul a fost pus sub acuzație. Impotriva fumătorului a' fost deschis un adevărat proces. Numeroși fiziologi, igienisti, patologi, cardiologi și oncologi au început investigații, experiențe și studii, având drept obiectiv analiza consecințelor obiceiului de a fuma asupra sănătății individului și a colectivității.

● Un triptic fundamental

Să ne oprim pe scurt la trei dintre documentele de bază ale procesului nicotinei: raportul Terry, referatul Hammond și referatul Colegiului regal de medicină din Londra.

Raportul Terry. Raportul și-a luat numele de la directorul general al Serviciului sănătății publice din Statele Unite care, în afară de propriile investigații, s-a servit de încă șapte studii de amploare făcute în diferite părți ale lumii. Raportul a fost publicat la 11 ianuarie 1964. La pregătirea lui au luat parte 200 de oameni de știință, care au lucrat 14 luni, sintetizând rezultatele a 8000 de cercetări experimentale. Numărul indivizilor luați sub observație s-a ridicat la 1.123.000, iar comportamentul lor a fost urmărit timp de câțiva ani. Investigațiile au putut stabili că mortalitatea generală a fumătorilor e cu 70 la sută mai mare decât aceea a nefumătorilor și că procentajul variază în funcție de numărul țigărilor fumate zilnic: e cu 40 la sută mai mare față de nefumători pentru cei ce fumează mai puțin de 10 țigări pe zi, cu 70 la sută pentru fumătorii a 10—19 țigări, cu 90 la sută pentru cei care fumează 20—30 țigări, și cu 120 la sută pentru cei ce fumează zilnic de la 40 de țigări în sus.

Concluzia raportului a fost: fumatul face să crească procentul mortalității generale și contribuie în mod substanțial la mortalitatea provocată de anu-

mite boli specifice. Dintre acestea principala este cancerul pulmonar, cu care tutunul se află în raport de cauză și efect. Față de nefumători, fumătorii se expun unui risc de 9—10 ori mai mare de a se îmbolnăvi de cancer pulmonar, iar cei înrâiți, care, cum spune o vorbă populară, „beau tutun”, sînt de 20 de ori mai expuși. Riscul crește în raport cu durata obiceiului de a fuma (numărul anilor) și cu numărul țigărilor. Observația îi privește și pe fumătorii de pipă și trabuc, dar în cazul lor riscul este mai mic decât cel al consumatorilor de țigări. Evident, cancerul pulmonar are și alte cauze, iar țigara e de departe cea mai importantă.

Raportul Hammond. Cuyler Hammond este directorul Biroului de statistică al Asociației medicale americane împotriva cancerului. Pentru a se pune la adăpost de acuzația de superficialitate și a preîntîmpina vreo posibilitate excepțională ca relația dintre fumat și mortalitate să fie anulată de

Speranța ta de viață arde cu 14,4 minute...

alte cauze, cum ar fi rasa, mediul etc., Hammond a ales spre examinare 36.975 perechi, fiecare compusă din indivizi absolut egali în ce privește rasa, greutatea, înălțimea, mediul, religia, starea civilă, profesia, situația economică, obiceiurile sportive, antecedentele personale. Un singur lucru diferea: unii fumau și alții nu. După ce l-a ținut sub observație timp de 34 de luni, Hammond a fost în măsură să arate că: 1) dintre nefumători au murit 662 de persoane — 304 de boli cardiace, 9 de cancer pulmonar, 8 de anevrism aortic, 1 de enfizem pulmonar și 329 din alte cauze; 2) dintre fumători au murit 1385, — 654 de boli cardiace, 110 de cancer pulmonar, 30 de anevrism aortic, 15 de enfizem pulmonar, restul din alte cauze.

Raportul Colegiului regal de medicină din Londra. Din acest raport extragem numai concluzia, extrem de explicită: „Țigările sînt cauza cancerului pulmonar și a bronșitei și contribuie probabil la bolile cardiace și la diferite alte maladii comune”.

● Și totuși...

Cadru nu e, așadar, de loc plăcut pentru fumători. Și totuși aceștia fumează în continuare. Armata fumătorilor crește an de an. Iei o țigară, o aprinzi și tragi cu poftă, eliberînd pe nări două șuvițe subțiri de fum azuriu. Gesturi simple, mecanice, aparent fără importanță... Și totuși grele de consecințe. Te fac să pari dezinvolt, te ajută să depășești stări dificile, de tensiune nervoasă, îți aduc o ușurare, dar fiecare țigară arde cu 14,4 minute speranța de viață — cum se afirmă într-un recent studiu statistic apărut în Canada. Te remontează, te ajută să-ți faci treaba, dar media de viață, dacă ai fumat mai mult de 21 de țigări pe zi, e cu circa șase ani mai mică decât a nefumătorilor — cum conchid niște cercetări de ultimă oră făcute în Anglia. De multe ori reacționezi, hotărâști să te lași de fumat, dar de și mai multe ori nu o faci. De ce această neputință? De ce atîtea milioane de bărbați și femei repetă, invariabil, aceleași gesturi de zece, douăzeci, treizeci, patruzeci și chiar mai multe ori pe zi? Ce-i face, în fond, să fumeze?

Această întrebare ne conduce la alta: de ce începem să fumăm? Mobilul tre-

celor la care fumatul nu s-a integrat în personalitatea lor.

● Ce conține o țigară

Dar să privim mai de aproape țigara care dă atîta bătaie de cap, să vedem din ce e compusă care sînt substanțele nocive ce operează asupra organismului cu efecte devastatoare.

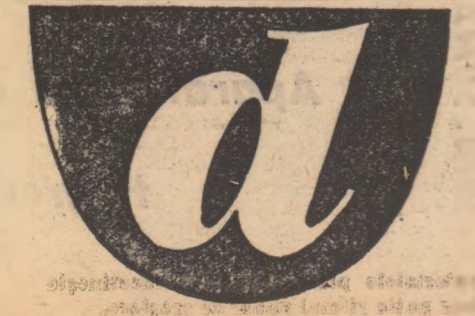
Substanțele prezente în fumul de tutun sînt incredibil de multe — douăsprezece mii — din care au fost identificate numai șapte sute. Cele mai toxice sînt acidul cianhidric, o otrăvă care în doze mari inhibă respirația celulelor (cantitatea prezentă în fumul de țigară ar putea fi mortală pentru un fumător pasionat dacă n-ar interveni procese de diluare a fumului, de discontinuitate în aspirarea lui, care duc la eliminarea dozelor introduse și deci la o dezintoxicare rapidă); oxidul de carbon, altă otrăvă prezentă într-o anumită cantitate în fumul de țigară și capabilă, după douăzeci de țigări, să facă inutilizabilă pentru funcția respiratorie cinci la sută din globulele roșii (din fericire și în acest caz intervine dezintoxicarea); substanțe iritante ca oxidul de azot, aldehidele, fenolii, cărora le revine cea mai mare parte de răspundere pentru acțiunea iritantă a fumului asupra mucoasei căilor respiratorii (tuse, catar) și asupra conjunctivei, cit și pentru că favorizează pătrunderea substanțelor corpusculare ale fumului în regiunile cele mai profunde ale căilor respiratorii.

Dar vrăjmașii cei mai periculoși al organismului nostru, vinovații de omucidere sînt nicotina și benzopirenul. Nicotina a fost izolată în anul 1828 de savanții Posselt și Reiman și de atunci a intrat în rîndul substanțelor celor mai rău făcătoare din istorie. Nicotina este o toxină atît de violentă, că numai două picături pe limba unui ciine l-ar ucide în cîteva minute. O sută de grame de tutun, adică, grosomodo, o sută de țigări dau în medie un fum care conține un gram de nicotină. Din acest gram 26 la sută rămîne în mucusul de țigară, 46 la sută se dispersează în aer, iar 28 la sută sînt aspirate. În 40—50 de țigări există se pare o doză mortală de nicotină, dar ceea ce îi salvează pe fumători e rapida dezintoxicare ce intervine între o țigară și alta.

Faîma benzopirenului e și mai proastă. Spre deosebire de nicotină, el nu e prezent în foile de tutun, ci se produce în cursul arderii acestuia, care se petrece la o temperatură de 700—800 de grade. Benzopirenul e o substanță cancerigenă. Specialiștii cred că 2 kilograme de benzopiren ar putea îmbolnăvi de cancer 4 miliarde de șoareci. Deocamdată nu se fac referiri și la oameni, dar pentru fumători această apreciere nu poate fi, oricum, plăcută. Ca și aceea că fumatul atacă virilitatea. Sau că îmbătrînește precoce.

Sînt, deci, fumătorii condamnați, într-un fel sau altul? Poate că e prea mult spus. Organismul caută — și găsește — sisteme de apărare. Știința e mobilizată să-l ajute. Totuși...

documentar.
documentar docum.
mentar documentar du.
documentar document.
mentar documentar docu.
r documentar documentar
umentar documentar docu.
ar documentar documentar
umentar documentar docu.

LA ORDINEA ZILEI

Petrolul fixează deșertul

Zonele de deșert care acoperă astăzi aproape 15 la sută din suprafața continentelor continuă să crească cu fiecare an datorită deplasării nisipurilor sub acțiunea vântului, omniprezent în aceste regiuni geografice. Dunele înghit astfel progresiv zeci de hectare de teren arabil, pe care s-ar putea dezvolta o vegetație luxuriantă. De aceeași soartă sînt amenințate și șoselele sau liniile de cale ferată care trebuie periodic desnisipate, încît problema se prezintă tot mai stringent.

Pentru a împiedica expansiunea deșertului, specialiștii s-au oprit la o soluție care pare salutară: fixarea nisipului mobil al dunele și punerea în valoare a regiunilor de deșert. Metoda constă în pulverizarea la suprafața dunele a unui ulei de petrol care joacă rolul de liant al grăunțelor de nisip și le împiedică să fie risipite de vînt. Deși din punct de vedere tehnic soluția pare simplă, pentru găsirea procedurii cel mai economic și practic a fost nevoie de cîțiva ani de experimentări.

Caracteristicile uleiului stabilizator și cantitățile necesare operației au fost determinate prin măsurători realizate într-un tunel aerodinamic. În interiorul tunelului au fost reproduse dune de nisip care, înainte de pulverizare, puteau fi spulberate de un vînt cu o forță de 28 km/h. După „fixare”, însă, ele au rezistat la viteze mult superioare vînturilor din deșert, respectiv 96—112 km/h.

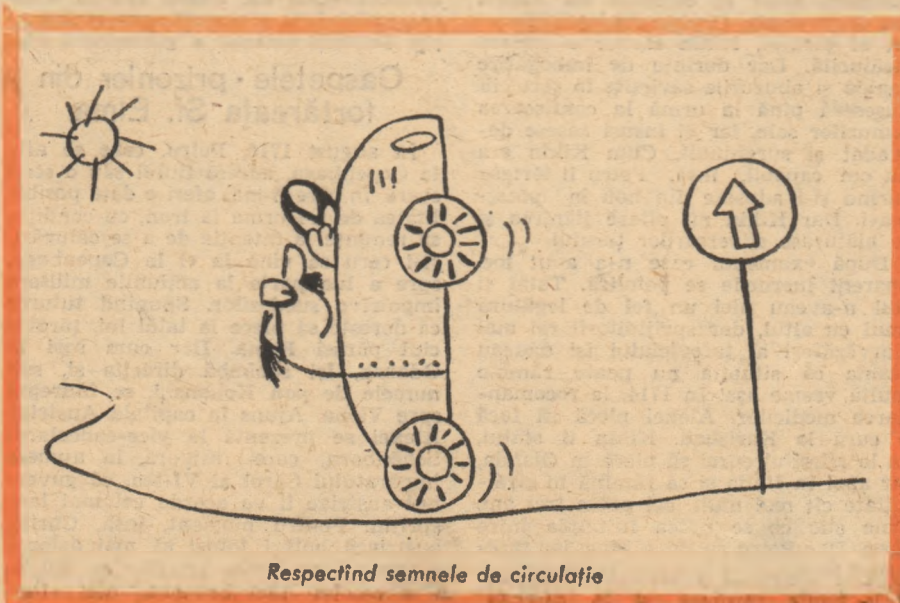
Tehnica stabilizării cu ulei de petrol poate fi aplicată și la împăduriri. În cursul experiențelor, dunele acvifere au fost mai întîi plantate, după care uleiul a fost pulverizat pentru a împiedica mișcarea nisipului și distrugerea vegetației, ca și pentru a conserva în sol umiditatea. Rezultatele, încurajatoare, au arătat că în cîțiva ani vegetația, îndeosebi pădurea, se dezvoltă suficient de bine pentru a putea fi exploatată în diverse scopuri.

Metoda pulverizării a fost aplicată în diferite regiuni ale lumii. În majoritatea locurilor, după aproximativ un an de la stabilizarea terenului acesta a fost acoperit de o vegetație de aproape doi metri înălțime, în timp ce pe parcelele martore netratate vegetația se prezenta debilă, zăcînd la sol, iar dunele își continuau înaintarea. Specialiștii sînt de părere că tehnica stabilizării cu ulei de petrol va putea fi aplicată pretutindeni pe glob unde fixarea nisipurilor mișcătoare prezintă interes economic.

TRANSPORTURI NAVALE

Adio logodnicei din fiecare port

Un nou sistem de transport maritim a fost recent experimentat de către

Respectînd semnele de circulație

Noul tip de elicopter, „MI-10 K” destinat montării utilajului și transportului de încărcături cu gabarit mare pentru șantierele de construcție

Foto: A.P.N.

PROBLEME ȘI SOLUȚII

„Inima” cutremurelor... transmite

Recent, în epicentrul seismic de la Tașkent a fost introdus, printr-o sondă de mare adîncime, un aparat care are misiunea de a transmite la suprafață oscilațiile ce au loc la 2100 de metri sub pămînt. În imediata vecinătate a sondei s-a instalat pentru un timp o stație mobilă a Academiei de Științe a U.R.S.S. care va înregistra semnalele sosite din „bucătăria” cutremurelor. Deși sonda poate răzbițe pînă la 2500 de metri, aparatul s-a oprit ceva mai sus unde domnește temperatura maximă la care el poate funcționa — 80 de grade.

Cercetările pe care le efectuează colectivul stației seismice vor oferi date interesante despre viața hipocentrelor, cum numesc specialiștii focarele de cutremure. Seismologii știu că în adîncurile Tașkentului hipocentrele sînt plasate la adîncimi cuprinse între 2000 și 8000 de metri. Ei știu, de asemenea, că marele cutremur care s-a produs în acest oraș la 26 aprilie 1966 ca și cele circa o mie de zguduiri subterane care i-au urmat s-au datorat deplasării unor roci din subsolul acestei regiuni. În anul care s-au scurs de atunci „viața” focarelor de cutremure de la Tașkent s-a stîns treptat. În ultima vreme a fost înregistrată numai o activitate redusă.

Aparatul din subsolul Tașkentului va îngădui specialiștilor să urmărească în fiecare moment starea focarului. La adîncimea mare unde este el plasat nu poate fi influențat de industrie sau precipitațiile atmosferice, care uneori provoacă modificări esențiale în înregistrările stațiilor seismice. Se bănuiește că la adîncimea de 2100 de metri fondul perturbațiilor de toate genurile este de 30 de ori mai redus decît la suprafața pămîntului. Studiarea situației din hipocentrul cutremurelor de la Tașkent va îmbogăți astfel știința cu date noi despre procesele din scoarța terestră și va îngădui culegerea unor materiale extrem de prețioase pentru pronosticarea cutremurelor. Ea va oferi, de asemenea, datele inițiale pentru săparea unei sonde pînă la adîncimea de 5000 de metri, care se proiectează să fie săpată în chiar „inima” focarului și în care va fi lansat un aparat rezistent la temperaturi și mai înalte pentru a putea funcționa la asemenea adîncime.

Calitatea actuală
Calitatea actuală
Calitatea actuală
Calitatea actuală
Calitatea actuală
Calitatea actuală
Calitatea actuală
Calitatea actuală
Calitatea actuală
Calitatea actuală

CE SE DISCUTĂ

Cit timp va mai domni oțelul

Există șanse ca, într-un viitor apropiat, „marile necunoscute”, adică materialele plastice și metalele neferoase, să detroneze oțelul? Cel puțin așa afirmă unii specialiști, care amintesc că în 1970 producția mondială de materiale plastice va atinge 25 de milioane tone, ajungînd din urmă, din punct de vedere al volumului, producția de oțel a unor țări industriale. Au însă ei dreptate?

Să facem o comparație: pentru 1970 pronosticurile menționează 700 milioane de tone de oțel, iar pentru anul 2000, 1200-1500 milioane de tone. Pînă în anul 3000 (am început să mergem atît de departe cu gîndul!) se contează pe o creștere neîntreruptă a producției. E limpede deci că materialele feroase vor continua să dețină rolul principal. Remarcabilele lor proprietăți mecanice, fizice și chimice le garantează acest rol și le permit să se adapteze celor mai variate situații. Se poate spune fără exagerare că progresele făcute în domeniul importante ca: astronautica, energia atomică, electronica, electrotehnica și industria chimică, se datorează în mare măsură familiei fierului. În comparație cu alte materiale, aceasta se pricepe să facă și economii: costă de la început relativ puțin și permite transformarea cantităților crescînde de „fiare vechi” — ca urmare a duratei din ce în ce mai scurte a așa-zisei uzuri morale a mașinilor și instalațiilor, numite acum materii prime secundare, din nou în materiale de calitate superioară.

Este cert că materialele plastice capătă tot mai multă importanță, dar pentru moment prețul lor de cost și faptul că nu dau încă elemente de construcție perfect corespunzătoare nu le permit să înlocuiască decît parțial materialele feroase. După statisticile O.N.U., chiar și în țările industriale foarte dezvoltate, proporția în care înlocuiesc fierul este de numai 4-6 la sută. Evident, pentru viitor trebuie contat și pe înmulțirea combinațiilor dintre oțel și materiale plastice. Așadar, siderurgia este departe de a fi periclitată de metalele ușoare și de materialele plastice. Ea își încetinește doar puțin ritmul anual de creștere.

DE CE A TREBUIIT, SĂ MOARĂ ȚAREVICIUL

Un sfert de mileniu de la una din marile drame ale istoriei

Istoria cunoaște multe comploturi și asasinat pentru cucerirea puterii. Dar puține sint cazurile cind un moștenitor de tron, pentru care încoronarea și domnia erau numai o chestiune de timp, a fost condamnat la moarte în urma unui proces intentat chiar la cererea și cu participarea tatălui. Acest episod profund dramatic, atît din punct de vedere personal cît și istoric, a fost, cum vom vedea, ultima verigă dintr-un lung lanț de evenimente, al cărui început trebuie căutat în copilăria țareviciului Alexei.

Alexei, fiul lui Petru I, s-a născut la 18 februarie 1690. Se poate presupune că mama lui, țarina Evdokia Fiodorovna Lopuhina, care nu împărțea concepțiile politice ale lui Petru I, vădind animozitate față de reformele sale, a sădit și în fiul ei antipatie pentru activitatea tatălui. Pînă la vârsta de 9 ani, Alexei a crescut pe lângă mamă. Petru nu-și iubea soția, cu care se căsătorise fără voie, la insistențele mamei lui, N. K. Narișkina. Cum Evdokia n-a fost de acord să divorțeze, Petru a ordonat să fie călugărită cu forța și, în septembrie 1698, a surghiunit-o la mănăstirea Suzdal. Imprejurarea a avut apoi repercusiuni asupra relațiilor dintre tată și fiu.

Țareviciul a început să învețe carte la vârsta de șase ani. Cum țarul voia ca fiul său să capete o instrucție temeinică, a hotărît să-l trimită la studii în străinătate, mai ales că n-avea o părere prea bună despre Nikifor Viazemski, preceptorul țareviciului. Dar războiul cu Suedia l-a împiedicat să-și materializeze intenția.

În 1703, Petru a plecat într-o campanie, în care l-a luat și pe Alexei, ca simplu soldat într-o unitate de artilerie. Un an mai târziu, țareviciul, care între timp împlinise 14 ani, a făcut parte din trupele care au luat cu asalt Narva. Acolo a primit pentru prima oară și un sever avertisment din partea tatălui, pe care ar fi trebuit să-l țină minte toată viața: *S-ar putea ca azi-mine să mor — i-a spus țarul; să știi însă că n-ai să ai parte de mari bucurii în viață, dacă nu-mi vei urma exemplul. Trebuie să îndrăgești ceea ce se face întru binele și cinstirea patriei, să-ți iubești sfințicia și slugile credincioase, fie ele străine sau de un neam cu tine și să muncești fără să te cruți pentru propășirea țării. Dacă sfaturile mele se vor risipi în bătaia vîntului și tu nu vei voi să faci ceea ce îți spun, n-am să te recunosc drept fiu. Nu se știe ce anume l-a îndemnat pe țar să facă aceste remarcări. Poate că observase o atitudine reticentă a fiului față de reformele sale.*

În 1708, așteptîndu-se la un atac din partea Suediei, țarul i-a incredințat lui Alexei mobilizarea recruților și construirea de fortificații în jurul Moscovei. Țareviciul și-a îndeplinit misiunea dar fără tragere de inimă, socotînd războiul cu Suedia inutil. Această atitudine l-a infuriat pe țar, determinîndu-l să trimită o aspră scrisoare fiului: *În loc să te ocupi de treburi, te jii de fleacuri. Scrisoarea l-a speriat pe Alexei, dar la intervenția promptă a țarinei Ekaterina, la care el făcuse imediat apel, conflictul n-a luat proporții.*

Spiritul rău al lui Alexei

Văzînd că învățătura căpătată în sinul familiei nu da rezultate, în 1709 Petru și-a trimis fiul în Germania, unde trebuia să-și continue studiile și să se căsătorească cu prințesa Sophie Charlotte von Braunschweig-Wolfenbüttel, o nepoată a ducelui de Braunschweig și soră cu soția arhiducelui Austriei, viitorul împărat Carol al VI-lea. Țareviciul tergiversă mult căsătoria, dar în aprilie 1711 actul de căsătorie fu totuși semnat, întrucît voința lui Petru era de neclintită. Prin această uniune el urmărea mai ales țeluri politice și anume apropierea

de principele elector de Hanovra (George, viitorul rege al Angliei) și de curtea austriacă.

În 1713, țareviciul se inapoie în Rusia, unde urma să dea un examen în fața tatălui. Se pare însă că Alexei nu făcuse prea mari progrese în studiul științelor, căci aștepta cu inima strînsă examenul. Temîndu-se că Petru îi va cere să facă în fața lui desene tehnice, țareviciul își trase un glonte în palma dreaptă. Dar încercarea eșuă și Alexei se alese numai cu o arsură gravă pricinuită de praful de pușcă. Petru se minie atît de rău, încît îl bătău și-i porunci să nu mai calce pe la Curte.

În timp ce se afla în mijlocul partizanilor lui, țareviciul făcea planuri de viitor: „Oamenii tatei vor sta în genunchi în fața mea...” Cum de cuteza însă Alexei să facă declarații atît de îndrăznețe, fără a se teme că ele ar putea ajunge la urechile țarului? Explicația e că țareviciul era sprijinit de

Țarul și Alexei. Scenă din filmul „Petru cel Mare” cu N. Cerkasov în rolul țareviciului.

cler și de boierii bătrîni, nemulțumiți de reformele lui Petru. El era simpatizat de prinții Dolgoruki și Golitiin, de prințul-feldmareșal B. P. Șeremetiev și de diplomatul B. I. Kurakin. Un alt membru activ al cercului lui Alexei era A. V. Kikin. Cîndva aghirotant favorit al țarului, Kikin făcuse o carieră strălucită. Dar dorința de îmbogățire rapidă și abuzurile săvîrșite în serviciu duseseră pînă la urmă la confiscarea bunurilor sale, iar el însuși fusese degradat și surghiunit. Cum Kikin era un om capabil, însă, Petru îl iertase curînd și-l adusese din nou în preajmă-i. Dar Kikin nu uitase jignirea și se alăturase adversarilor țarului.

După examenul care n-a avut loc, aparent lucrurile se potoliră. Tatăl și fiul n-aveau nici un fel de legătură unul cu altul, dar sprijinitorii cei mai clarvăzători ai țareviciului își dădeau seama că situația nu poate rămîne multă vreme așa. În 1714, la recomandarea medicilor, Alexei plecă să facă o cură la Karlsbad. Kikin îl sfătui, ca la sfîrșitul curei să plece în Olanda, iar apoi în Italia și să rămînă în străinătate cît mai mult, cel puțin trei ani. Cine știe ce se putea întîmpla între timp. Dar Petru se ținea bine, iar țareviciul trebuia să se întoarcă în țară.

În octombrie 1715, Alexei primi de la tatăl său o scrisoare, în care acesta îl înștiința că dacă n-avea să-i dea

ascultare în toate, îl va dezmoșteni. Sfătuit de doi dintre prietenii săi, Viazemski și Kikin, Alexei hotărî să renunțe la tron. Un sfat asemănător îl dădu și prințul Vasili Dolgoruki. Dar răspunsul nu-l mulțumi pe țar, care în ianuarie 1716 îi scrisese din nou lui Alexei: „...ori îți schimbi deprinderile și devii un moștenitor demn al tronului, ori te călugărești...” „Doresc să îmbrac haina de călugăr și cer milostiva ta îngăduință” — sosi curînd răspunsul.

Totuși Petru nu se grăbi să-și pună în aplicare amenințarea de a-l călugări pe Alexei. La începutul anului 1716, complicate probleme internaționale îl siliră să plece în străinătate, încît țareviciul căpătă un răgaz de jumătate de an. Partizanii lui socotiră însă că trebuia să părăsească imediat Rusia. Dar unde să plece? La sfatul lui Kikin fu aleasă Austria, unde Alexei putea conta pe o primire binevoitoare. Conform acestui plan, Kikin plecă el mai întîi

reportaj,
reportaj reportaj,
portaj reportaj repor
taj reportaj reportaj re,
reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repo
j reportaj reportaj reportaj,
ortaj reportaj reportaj repor
aj reportaj reportaj reportaj |

Petru află însă unde se găsea fiul său și-l trimise pe A. I. Rumianțev cu trei ofițeri, care aveau misiunea de a-l aduce pe țarevici la Mecklenburg. Secretul cu privire la reședința lui Alexei fusese dezlegat de ambasadorul rus în Austria, după ce acesta înmînase mai întîi cancelarului austriac o notă care arăta că Rusia socotea atitudinea Curții vieneze față de țarevici ca o manifestare a unor intenții ostile ale împăratului Austriei. În nota de răspuns, cancelarul declară, în numele împăratului, că acesta n-ar fi fost informat că persoana amintită se afla pe teritoriul statului austriac. Între timp, țareviciul fusese transportat în secret în fortăreața Sf. Elma de lângă Neapok.

La 1 iulie 1717, Petru dădu instrucțiuni diplomaților săi să ceară categoric curții vieneze extrădarea țareviciului. În caz de refuz, trimișii țarului erau împuterniciți să declare că Petru îl va sili pe cale armată pe împărat să-i înapoieze fiul. În același timp trimise o scrisoare și lui Alexei, în care, reproșîndu-i că fugise în ascuns, făgăduia să-l ierte, *dacă vei asculta de voința mea și te vei înapoia.*

În aceeași lună, Petru mai adresă Vienei o notă de protest împotriva amestecului Austriei în relațiile dintre țarul rus și fiul lui, notă care cuprindea din nou o cerere de extrădare imediată a țareviciului. Curtea vieneză refuză însă să dea curs cererii, declarînd că țareviciul venise de bună voie și tot așa putea pleca, dar îngădui unuia din diplomații ruși, P. A. Tolstoi, să aibă o întrevvedere cu Alexei. P. A. Tolstoi izbui să-l convingă pe țarevici că împăratul Austriei nu-l va putea apăra dacă Rusia va declara război Habsburgilor. În plus, el mai adăugă și că Petru avea să vină curînd în Italia. În felul acesta, speranțele țareviciului în sprijinul Austriei fură zdruncinate și el acceptă să se întoarcă în Rusia cu condiția ca tatăl său să-l ierte și să-i îngăduie să se căsătorească cu amanta lui, Evfrosinia, fostă slujnică la preceptorul său N. Viazemski, pe care țareviciul o luase cu el cînd plecase în străinătate. Tolstoi îl mituise pe secretarul contelui Daun, intermediar în tratativele dintre țarevici și emisarii lui Petru, pentru ca acesta să-l comunice „în secret” lui Alexei că împăratul Carol al VI-lea voia să-l despartă de Evfrosinia.

La 17 noiembrie, țareviciul mai primi o scrisoare de la tatăl său, care-l înștiința că-i va îngădui să se căsătorească cu Evfrosinia cînd se va întoarce în Rusia. După două luni și jumătate, la 31 ianuarie 1718, țareviciul sosi la Moscova. Cîteva zile mai târziu, fu dus fără spadă la Kremlin, unde se înfățișă în fața lui Petru, a clerului și a nobilimii. Alexei se căi de cele ce făcuse și ceru iertare. Petru făgădui să-l ierte, dacă renunță la tron și-și denunță complicită. Apoi se retrase cu fiul său într-o cameră alăturată, unde acesta îl dezvăluie numele celor care îl sprijiniseră. Ceva mai târziu, plecară cu toții la catedrala Uspenski, unde țareviciul renunță, în fața evangheliei, la tron și semnă un act de jurămînt.

Complicității lui Alexei fură aduși de la Petersburg și Suzdal în satul Preobrazenskoe de lângă Moscova. Iar a doua zi a avut loc primul interogatoriu al țareviciului, în care acesta dădu multe amănunte despre legăturile lui mai ales cu clerul, dar nu rostii un cuvînt despre principala lui intenție, care deveni cunoscută abia după întoarcerea la Petersburg (unde s-a mutat apoi ancheta) a Evfrosiniei. În timpul interogatoriului, aceasta mărturisii că țareviciul o înștiințase despre planurile sale în următorii termeni: *Am să-l*

O. Kozlov

(Continuare în pag. 11-a)

DOUĂ FOILETOANE INEDITE DE A. P. CEHOV

O istorie populară a medicinei

Mult stimati concetățeni! Știința noastră, odinioară prunc nou-născut, s-a dezvoltat și a devenit azi un uriaș din poveste, care urcă fără încetare treptele progresului.

Utilizând probabil microscopul, legiitorii orientali au știut încă din antichitate, să descopere trichina din carnea de porc și să izbăvească specia porcină de lăcomia omenească. Plini de respect față de medicină, grecii l-au ridicat pe Esculap la rang de semi-zeu. La drept vorbind, însă, Esculap s-a simțit destul de prost în Olimp, întrucât zeii nu-i urmau prescripțiile, iar grosolanul Hercule nu i se adresa decât așa „Ce bă, plusture nenorocit...” Licurg a fost, neîndoielnic, un adevărat savant în medicină, deoarece știa că baciliile holerei și ai altor boli se pot răspîndi prin intermediul semnelor monetare. De aceea, el a poruncit ca în Sparta să se utilizeze monede de fier, pe care în altă țară nimeni nu dădea un ban.

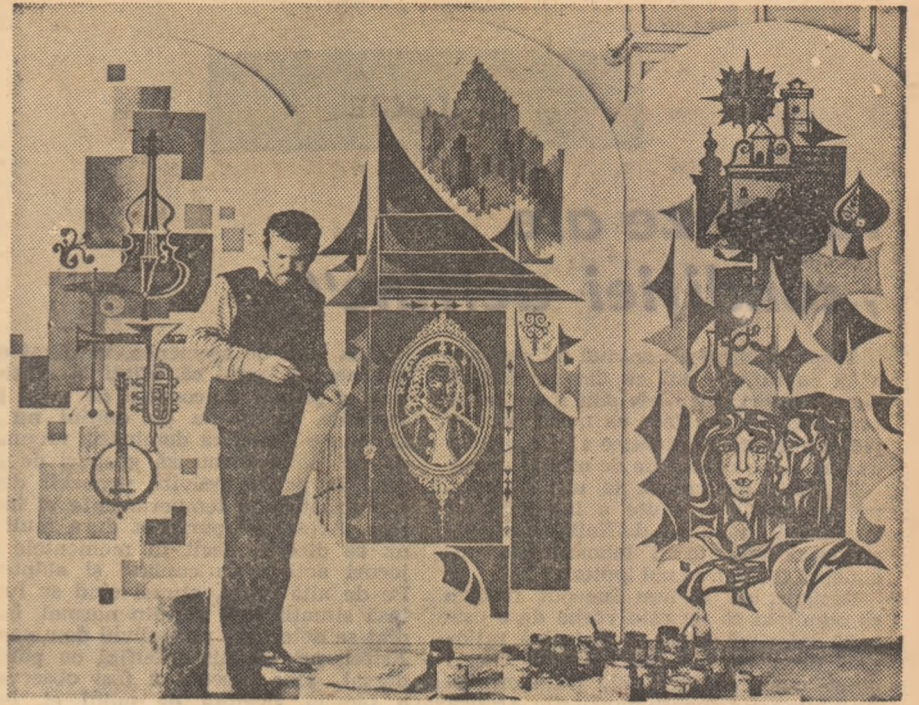
Medicii egipteni au studiat cu rivă anatomia trupurilor și buzunarelor și, în felul acesta, au apărut mumiile îmbălsămate, la prețuri diferite, după starea materială a fiecărui decedat. Datorită îmbălsămării, medicii s-au convins că omul are stomac. Înainte, acest lucru era numai o presupunere, întemeiată pe diverse considerente. În ce privește măruntăile trupului omenesc, tot atunci a fost descoperit un organ a cărui însemnătate nu este pînă astăzi clară nimă-

nui și care, de aceea, se numește splină.

Romanii erau convinși că orice om cumsecade trebuie să moară pe cîmpul de luptă și, în consecință, au făcut eforturi deosebite să dezvolte chirurgia. De fapt, începuturile chirurgiei pot fi găsite în vremuri mult mai îndepărtate. Au fost suficiente primele încăierări, cu nasuri mușcate, cu miini și picioare rupte, cu dinți scoși, pentru ca oamenii să se convingă ce ușor pot renunța la diferite organe, fără consecințe grave pentru viață. Primul copil care i-a scos dinții tovarășului său de joacă a pus bazele stomatologiei, ca ramură a medicinei.

Cu fiecare nou secol medicina a înfăptuit noi minuni: numărul medicamentelor, al bolilor și al cazurilor mortale a crescut. Prin intermediul teoriei și practicii medicii au ajuns la concluzia că una și aceeași boală poate fi tratată fie cu băi fierbinți, fie cu punși cu gheață, fie cu lipitori, fie cu o mixtură cumpărată neapărat de la o farmacie vestită.

Pentru liniștirea bolnavilor a fost apoi inventat și un alt mijloc: medicul chemat la patul unui bolnav tratat pînă atunci de alt doctor, îl taxează pe predecesorul său drept „măgar”, care nu are habar de medicină... Această referință influențează în mod fericit boala... De altfel, medicina de ultimă oră s-a dezvoltat și a înflorit atît de mult, aducînd medicilor roade atît de suculente, încît merită o lecție specială.

În atelier

Foto: B. Kriștulin (A.P.N.)

Povestire reclama

O chema Aneta...

Nu-i, oare, un nume draguț și poetic? Deși cineva a spus că adevăratul ei nume ar fi Akulina și că sosind la Moscova de la Riazan și l-a schimbat într-unul mai răsunător — Aneta...

Dar eu nu cred... Și vă sfătuiesc și pe dumneavoastră să nu credeți... Aneta avea un păr minunat (coaforul Teodor, Kuznețki Most), sprincene subțiri (Bui Buis et comp., pe aceeași adresă), dinți albi și ascuțiți ca de șoricel (dr. Bernardo Bergemeyer, 40 de ruble falca), un mijloc subțire de libelulă (corsetul de la madame Argot), statură mijlocie (pantofi cu tocuri de 7 centimetri de la Pironet-fils), minuța fină (mănuși de culoare gris perle de la Cornil) și, ce-i mai de seamă, un suflet, un suflet minunat, cum nu se poate obține în nici unul din magazinele Moscovei, indiferent de preț!

Iar sufletul e cea mai mare avuție a unei femei...

Frumusețea, evident, e bună, dar inima e indispensabilă. Căci, cine poate trăi fără inimă? Întrebați cel dintîi doctor care vă iese în cale și o să vă spună imediat...

Și dacă, totuși, nu credeți — întrebați-o pe Aneta... Biata de ea, suferă. Dar, câteva clipe de răbdare și vă povestesc tot.

Aneta s-a îndrăgostit de un tânăr filizon, un reprezentant tipic al „tineretului de aur” (vă rog să nu confundați expresia cu tineretul de „aur”; e o mare deosebire, aproape la fel de mare ca între un lăncșor din „aur nou” de la Darzan și un lăncșor de la Hlebnikov). Filizonul a jucat cu multă dibăcie comedia și, după ce a cules toate florile plăcerii, a dispărut.

cartea

cartea cartea
cartea cartea cartea
cartea cartea cartea
cartea cartea cartea
cartea cartea cartea
cartea cartea cartea
cartea cartea cartea
cartea cartea cartea

Aneta, însă, jertfise pe altarul iubirii tot ce putuse jertfi. Părăsită de filizonul ei, a început să tinjească. Culoarele i-au dispărut din obraji și nici măcar roșul uscat de la Brocard nu i-a mai fost de folos. Străluceau ochilor i s-a stins și ea. Buzele i-au pălit. Obrajii i s-au scofilit și pînă și în peruca de la Teodor s-au ivit fire albe...

Într-un cuvînt, durerea o prefăcuse într-o ruină. Într-o zi o întîlni un doctor cunoscut. Apropiindu-se de dînsa și privind-o atent roști, mai întîi, citeva cuvinte în latină, după care adăugă: „Utilizați zilnic alifia de copite a lui Ivanov și o să vă refaceți!”

După o lună, Aneta afișa o frumusețe la fel de strălucitoare, ca mai înainte. Mai e nevoie să vă spun cum o redobîndise?...
 EDITORIALE

O lume care a fost

Numele lui Vladimir Ghiliarovski (1853—1935) era bine cunoscut în cercurile literare și gazetărești din Rusia de la sfîrșitul veacului trecut și începutul secolului nostru. Dar silueta lui, pe care anii păreau că n-o pot înfrîni mai era familiară și în mediile literare sovietice din deceniul al treilea.

Cu o statură de uriaș, veșnic în mișcare, dotat cu un optimism funciar curcior, străbătînd mediile cele mai diverse fără să-și altereze personalitatea, el și-a atras numai simpatiile confrăților săi.

Înainte de a deveni scriitor, Ghiliarovski a fost, rînd pe rînd, muncitor de fabrică, edecar pe Volga, pompier etc. etc. Vagabondajul l-a inspirat pînă și l-a apropiat de lumea umiliților și obișnuiților. Cele mai multe dintre cărțile lui au un pronunțat caracter autobiografic, zugrăvind adesea, ca în volumul „Oamenii cocioabelor”, tot felul de dezmoșteniți ai soartei, spre care se îndrepta toată simpatia lui.

Mai tîrziu, după revoluție, un volum retrospectiv: „Moscova și moscoviții” i-a adus o nouă faimă, impunîndu-i, încă o dată, calitățile de autentic reporter.

Volumul, retipărit recent, este o adevărată enciclopedie a vieții și obiceiurilor moscovite de la începutul secolului. Autorul știa tot, sau aproape tot, despre orașul în care și-a petrecut cea mai mare parte a vieții și de care era legat prin mii de fire. De aceea, el a reconstituit vechea Moscova în tablouri strălucitoare, puternic colorate, respirînd o viață de o ireproșabilă autenticitate. Iată, de pildă, faimoasa piață de pe ve-

muri, „Suharevka”, unde se puteau cumpăra orice produse alimentare și vestimentare, cărți vechi și rare, cîini, pisici și papagali, într-un cuvînt, tot ce se putea vinde și achiziționa. Apoi piața de carne și zarzavaturi „Ohotnii Riad”, un fel de uriaș pintece al Moscovei; incendiile colosale, adevărate calamități naționale; tripourile; lumea plină de mistere a personajelor certe cu justiția; faimoasa închisoare unde erau încarcerat cei ce nu-și plăteau datoriile. Este, probabil, cel mai complet tablou al vechii Moscove ieșit de sub pana unui scriitor. De aceea nu e de mirare că atunci cînd Teatrul de Artă din Moscova a pus în scenă „Azilul de noapte” al lui Gorki, Ghiliarovski a fost consilierul decoratorilor care trebuiau să reconstituie mediul personajelor din piesa amintită.

Noua ediție este ilustrată cu fotografiile de epocă, ce reînvie, prin imagini-document, Moscova de la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX.

MICA ISTORIE LITERARĂ

Destinul unor manuscrise celebre

Cartea lui Ilya Feinberg: „Lucrările neterminate ale lui Pușkin” s-a bucurat, de la apariție, de un binemeritat succes și a cunoscut cîteva ediții. Ea înmănunchea roadele unei susținute activități de cercetare a arhivelor literare pușkiniene și întreaga sau lumina creația scriitorului din unghiuri noi.

Pe linia unor preocupări similare, același autor a dat recent la iveală un nou volum: „Istoria unor manuscrise”, cu date și concluzii inedite despre moștenirea literară a lui Pușkin, Lermontov, Gogol și Tolstoi. Subtitlul volumului: „Povestirile unui cercetător literar” indică un gen destul de răspîndit în Uniunea Sovietică ce-și propune să aducă la lumina zilei file uitate din opera unor mari scriitori și să-i familiarizeze pe cititori cu activitatea creatoare a acestora.

Paginile volumului amintit sînt însuflețite, de pildă, de istoria desenelor lui Lermontov schițate pe marginile manuscriselor sale. Autorul a încercat să le descopere originea, semnificația lor imediată și sensul lor mai general. Astfel, profilul desenat pe manuscrisul poemului „Moartea poetului” a fost socotit multă vreme, ca reprezentîndu-l pe Dantes, duelgiul care și-a înscris numele în istoria literaturii ruse cu singele lui Pușkin. Dar autorul volumului a ajuns la altă concluzie. Folosindu-se de desene din deceniul al cincilea al secolului trecut, precum și de niște relatări ale lui Herzen, Feinberg l-a identificat în desenul lui Lermontov pe Dubelt, un înalt funcționar în ierarhia jandarmeriei ruse, dușman inveterat al lui Pușkin.

În povestirea „O pagină din „Război și pace”, Feinberg ne face cunosțintă cu Bolkonski, devenit eroul romanului lui Lev Tolstoi, după ce atît Pușkin cît și Herzen au scris despre el. Pentru că înainte de a deveni erou de roman, contele Bolkonski a fost o făp-

tură în carne și oase, despre care autorul scrie că era cunoscut ca „ofiterul ce l-a furnizat lui Kutuzov informația despre ieșirea neașteptată a armatelor franceze din Moscova și despre retragerea lui Napoleon”. Feinberg arată cum a utilizat Tolstoi însemnările lui Bolkonski pentru o scenă importantă din „Război și pace”, în care Kutuzov ia cunoștință de întorsătura pe care o luase războiul.

Nu mai puțin interesante sînt referirile la caietele cu însemnări ale lui Pușkin, pe care poetul le-a distrus după arestarea participanților la mișcarea decembristă. În aceste caiete se aflau și multe pagini dintr-o autobiografie, despre care însuși Pușkin scria: „Mi-am început autobiografia în 1821 și m-am ocupat cîteva ani de-a rîndul de ea. La sfîrșitul lui 1825, cînd a fost descoperită nefericita conjurație, a trebuit să ard acele însemnări. Ele puteau implica pe mulți și puteau chiar spori numărul victimelor. Nu pot să nu regret dispariția lor; în cuprinsul lor vorbeam despre oamenii care, mai tîrziu, au devenit personalități istorice, prieteni sinceri sau cunoștințe de moment”.

Autorul volumului „Istoria unor manuscrise” încearcă să degajeze din opera pușkiniană cunoscută conținutul aproximativ al manuscriselor distruse, din pricinile amintite mai înainte.

SIMPLE PROPOZIȚII

- *Nenorocirea literaturii contemporane: numărul cărților rește cu fiecare zi, în timp ce ziua continuă să aibă numai douăzeci și patru de ore.*
- *Recunoaște, n-ai trezit niciodată pe cineva din somn spre a-i spune „Noapte bună”?*
- *N-are rost să bați la uși deschise, cînd în jur sînt atîtea închise.*
- *Erudiție: referirea într-o discuție la un scriitor pe care nu-l cunoști.*
- *Pictorul îți face portretul atît de viu, încît ți-e și rușine să te uiti la el (la portret).*
- *Citind laudele unui critic ignorant la adresa unui scriitor remarcabil, îl compătimizești pe cel din urmă.*
- *Destinul meu e să fiu deșnit vesel: ori mi se zîmbește, ori mi se ride în față.*
- *Cel mai bun mijloc de a scăpa de o idee fixă e să dobîndești alta.*
- *Despre lipsa lui de memorie se povesteau foarte multe anecdote, pe care le ținea minte pe toate.*
- *Vede prin oameni și de aceea nu observa nimic.*
- *Copacul miroase a mobilă.*

BIOLOGIE

Ipostaze ale
„condiției delfine”

Despre nici un alt animal nu s-a scris atât în ultimii ani ca despre delfini. De multe ori, dorințele sînt luate drept realități. Ceea ce face ca uneori descoperiri științifice autentice să fie privite ca fenomene cunoscute de multă vreme.

Dar ce-i determină, la urma urmei, pe specialiști să caute a intra cu tot dinadinsul în „lumea delfinilor”, să construiască aparate și laboratoare speciale, să formuleze noi ipoteze?

Desigur, de la bun început trebuie să admitem că nu este vorba de o psihoză colectivă, ci de o tentativă rațională de a explica cum a putut cuceri acest mamifer Oceanul, transformîndu-l într-un domeniu al său din Arctica pînă în Antarctica, de la suprafață pînă la sute de metri adîncime. Lucrul trebuie cunoscut și chiar bine cunoscut — acum cînd omul începe să depună eforturi tot mai susținute pentru cucerirea adîncurilor marine.

Pe de altă parte, studierea comportamentului delfinilor implică, în afară de rezultate practice, și aspecte filozofice. Într-adevăr, delfinii au un creier dezvoltat, semnale de comunicare și o

3) A fost, de asemenea, verificat experimental faptul că, aflați în captivitate și plasați în condiții de viață favorabile, în turma de delfini nu se stabilește niciodată dominația vreunui dintre ei. Se formează grupuri de doi pînă la patru indivizi, probabil după comunitatea de temperamente și interese. Aceste grupuri pot dura mult și nu se dizolvă decît în momentele de jocuri active, de cuplare și alăptare. Pe de altă parte, atunci cînd se ivesc însă situații care ies din normal, imediat se detașează un individ dominator. Astfel, printre niște delfini cu părțile dorsale albe pescuții a fost observată o femelă, însoțită de puilul ei, care beneficia indubitabil de dreptul de a primi cea dintîi pește oferit. Pe măsură ce animalele au început să se obișnuiască însă cu noua situație, această prerogativă a slăbit și, curînd, un mascul a început să-i facă o concurență incununată de izbîndă.

4) Imitația joacă un rol important în viața delfinilor. Dacă unul din ei inventează un gest nou, acesta devine repede un bun al tuturor. Într-o zi,

structură complexă a vieții gregare care-i face pe unii specialiști să-i plaseze la același nivel cu omul, dacă nu chiar superior, în ceea ce privește dezvoltarea mintală, în timp ce alții îi situează pe poziția de obișnuite animale cobai. Disputa între aceste atitudini animă o dezbatere asupra criteriilor filozofice ale inteligenței, asupra variațiilor posibilității de apariție a ei, a gradului de dezvoltare a autoconștiinței, a posibilităților omului de a stabili contacte cu o parte a regnului animal și datorită pe care acest lucru i le impun.

Savanții sovietici de diverse specialități fac și ei cercetări asidui asupra „condiției delfine”. Iată cîteva observații și rezultate recente.

1) Cercetarea relațiilor dintre delfini pare a îndreptăți concluzia că ei ar trăi în regimul matriarhatului. Doi specialiști: V. Belkovic și A. Iablokov, care au studiat amănunțit o specie de delfini albi arctici au remarcat că în jurul unei femele vîrstnice, „patriarhul” turmei, se grupau toți „copiii, nepoții și strănepoții”, indiferent de sex și vîrstă, pînă la a unsprezecea generație.

cel doi cercetători amintiți mai sus au observat un delfin care se distra aruncînd apă, cu gura, asupra unui zid. A doua zi s-ar fi putut organiza printre delfinii aflați sub observație o competiție spre a afla cine poate arunca apa cu mai multă precizie și mai multă putere.

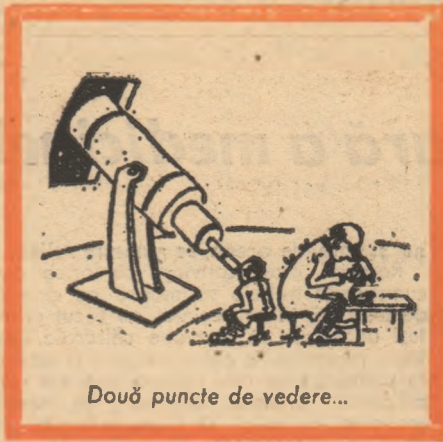
Într-o altă zi, unul din delfini se juca cu un inel de lemn. Învățase să inoate cu inelul petrecut pe oricare din înotătoarele sale, să-l împingă dinaintea lui cu nasul, să-l lase să cadă în apă și să-l prindă, să și-l pună pe nas și să-l învîrtească ca pe un cerc de hoola-hoop, să-l zvîrle departe etc. Cînd ceilalți delfini au văzut ce face, au început numaidecît să urmărească atenți aceste performanțe pe care, în scurt timp, n-au întîrziat să le imite.

5) Principala îndeletnicire a delfinilor sînt impetuoasele lor jocuri, la care iau parte mai mulți indivizi. Durata și varietatea acestor jocuri denotă un foarte înalt nivel al structurii emoționale a delfinilor.

De altfel ei nu au, în genere, firii contemplative. Simt mereu nevoia să desfășoare o activitate. Numai „noul”, „necunoscutul” și prin urmare, probabil, „primejdia” pot pune capăt o vreme acestei activități.

Specialiștii vor mai trebui să investigheze însă mult timp încă, pentru a aduna, fărîmă cu fărîmă, destule cunoștințe despre lumea delfinilor, care le-ar putea îngădui să răspundă cu certitudine la întrebările de la începutul acestui articol.

De pe acum se poate totuși afirma că omul va putea face din delfini cel mai bun auxiliari ai săi în ocean.

OPTICA

Geometria
imposibilului

Citor conducători auto-nu li s-a înfîmplat să confunde o umbră cu o cotitură a șoselei, un petec de ceață cu un autocamion sau, pur și simplu, un arbore răsturnat cu o prelungire a rutei. Dar piloții de avion? Acestora le este cu atît mai puțin permis să aibă iluzii optice. Și totuși, comportamentul ochiului ca instrument de ghidaj n-a constituit un obiect de studii serioase decît în ultimul timp.

De la bun început trebuie să admitem că în jurul nostru există o lume exterioară, naturală sau creată de mîna omului. Cunoașterea modului cum captează creierul această realitate „palpabilă” pornind de la imaginile vizuale constituie o problemă foarte delicată, dat fiind că obiectele sînt deosebite de imagini, care nu redau decît unele din caracteristicile cele mai importante. Imaginea înregistrată de ochi transmite informații asupra formei generale și culorii unui obiect real, dar acestea sînt, prin felul lor, echivoce. Cea dintîi depinde mult de iluminare și, în mai mică măsură, de oboseala vizuală sau de sensul contrastului. Forma este deci puțin sigură, numeroase iluzii o pot deforma complet. De ce, și cum se produc ele? Fiecare din cele cinci simțuri poate fi înșelat. Dar, să dăm un exemplu. Dacă considerăm mai multe obiecte cu aceeași greutate, cel mai mic ni se pare mai greu iar cel mai mare mai ușor. Iluzia nu e greu de explicat: cu cît obiectul e mai mic, cu atît sînt necesari mai puțini mușchi ca să-l poarte și, deci, efortul fiind mai puțin repartizat, obiectul apare mai greu. Și invers: obiectul cu volum mare, necesitînd intrarea în joc a unui mare număr de mușchi, din care fiecare nu depune decît un efort mic, creează aparența că e ușor.

O altă iluzie optică este inversiunea spontană care poate fi ușor observată la morile de vînt. Dacă aripile morii sînt observate din profil, sensul rotației pare că, din cînd în cînd, se inversează. Efectul apare și mai clar în cursul următoarei experiențe: pe un ecran este proiectată umbra, văzută în perspectivă, a unei aripi care se rotește lent. În astfel de condiții, direcția mișcării este imposibil de definit: umbra pare că se întoarce cînd la dreapta, cînd la stînga, fără a se putea face o alegere între cele două direcții. E important de reținut că nu e vorba de o distorsiune ce ar putea fi atribuită imaginii de pe retină sau mecanismului optic al ochiului, ci de o dublă interpretare a imaginii. Informația receptată de ochi corespunde tot atît de bine unei roți aflate în rotație, înainte și înapoi. Creierul, care tratează informația, primește alternativ cele două ipostaze dar, neputînd alege, trece spontan de la una la alta. Se pare că la fel se petrec lucrurile și cu o altă iluzie binecunoscută: la o lungime egală, o linie verticală apare mai lungă decît una orizontală.

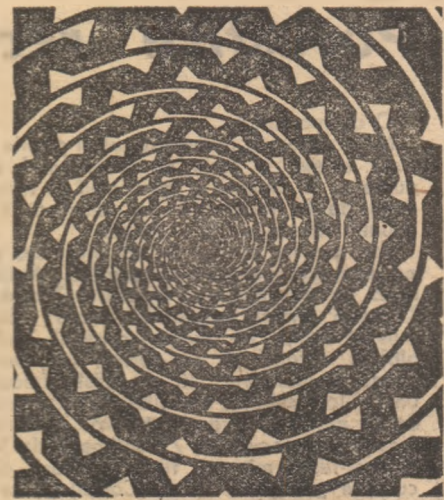
Interesul purtat de specialiștii iluziilor n-a devenit general decît în ziua cînd s-a văzut că ele pot provoca erii monumentale în folosirea instrumentelor optice, ca microscopul sau telescopul. Așa încît o serie de cercetători au recențat principalele tipuri de distorsiuni, cea mai frapantă fiind, fără îndoială, cea a lui Müller-Lyer care, începînd din 1890, a fost prezentată în 15 versiuni. E vorba de două linii drepte, de aceeași lungime, terminate în săgeți în formă de V închis și deschis, ultima pîrînd invariabil mai lungă decît prima. Efectul este atît de net, pentru un desen atît de simplu, încît figura a servit ca punct de plecare pentru testarea tuturor explicațiilor cu putință.

Eroarea ar fi legată de procesul prin care ochiul și creierul folosesc perspec-

ța știința știința știința și
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința

tiva spre a estima distanțele sau adîncimile. Săgețile reprezintă mereu un obiect tridimensional, ca de pildă unghiul a doi pereți interiori ai unei încăperi sau a doi pereți ai unei case privită din afară. În primul caz pereții se depărtează de observator spre un punct care, pîrînd depărtat, e supraestimat, iar în al doilea punctul este cel mai apropiat și, deci, subestimat. Evident, desenul constituie un instrument de bază în activitatea de cercetare con-

Nu e o spirală, ci numai cercuri

sacrată percepției vizuale, dar trebuie să avem în vedere că orice desen este artificial și ridică, deci, creierului înșărcinat să interpreteze semnificația, probleme deosebite. Într-un anumit sens, un desen e imposibil de înțeles pentru că posedă o dublă realitate: o rețea de linii pe un fond plat și o reprezentare plană a unui spațiu cu trei dimensiuni. Dar nici un obiect real nu poate poseda o structură cu două, și una cu trei dimensiuni. De unde rezultă că orice desen este echivoc, deoarece a treia dimensiune nu este niciodată definită cu precizie. Un exemplu interesant îl oferă cubul lui Necker: dilema în legătură cu profunzimea este atît de totală, încît creierul nu se poate opri la una sau la alta din interpretări.

CRISTALOGRAFIE

Hidrogenul
va deveni
metal?

„Dați-mi un punct de sprijin și răstorn lumea”, spunea Arhimede. Savanții de azi spun: Dați-ne o presiune uriașă și vom transforma lumea, vom crea la cerere materiale utile omului, dar la care el nici nu îndrăznește măcar să vizeze acum.

A fost o vreme cînd oamenii de știință nu visau să obțină diamante artificiale. Pînă foarte de curînd nu se gîndeau nici la materialul capabil să taie oțelul călit. În clipa de față acest material există și marchează o adevărată revoluție în tehnică. Dar să vedem, pe scurt, cum a fost el obținut.

Cînd și-au propus să construiască o cameră de suprapresiune, oamenii de

tehnica
tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica tel
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica t
tehnica tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica t

ASTRONAUTICĂ

**În ianuarie
rachetele zboară
mai repede**

Sfârșitul toamnei și primele săptămâni ale iernii sînt cea mai prielnică perioadă pentru lansarea navelor spațiale — cu a treia viteză cosmică — de pe orice punct al planetei noastre spre cele mai îndepărtate colțuri ale Universului. Cea mai mare viteză de start este necesară la începutul lunii iulie. Apoi, cu fiecare zi ce trece, viteza de lansare descrește, iar la începutul anului, mai exact în primele zile ale lui ianuarie, ajunge la valoarea minimă.

Savantul sovietic Ari Sternfeld, care a expus recent aceste constatări, a explicat, cu aceeași prilej, și cauzele acestei situații. Pămîntul se rotește în jurul Soarelui cu o viteză inconstantă: forma elipsoidală a orbitei face ca deplasarea planetei noastre să fie inegală. La începutul lui ianuarie, cînd trece prin periheliu — punctul cel mai apropiat de Soare — Pămîntul se mișcă mai repede. La începutul lui iulie, în schimb, cînd Terra trece prin afeliu — punctul cel mai depărtat de Soare — ea se deplasează, firește, mai încet. Prin urmare, începutul iernii ar trebui să înregistreze cele mai multe lansări de nave spațiale. Cu o condiție însă: acestea să zboare în orice altă direcție decît centrul Soarelui, spre care în aceeași perioadă sondele ar urma să pornească cu cea mai mare viteză cosmică — cea de a patra. Ceva mai tîrziu, însă, respectiv în februarie, martie, aprilie urmează ca și în această direcție viteza să scadă treptat, atingînd de astă dată valoarea minimă la începutul lunii iulie.

Dacă am admite că asupra aparatelor cosmice acționează numai forța de atracție a Pămîntului, pentru înfrîngerea acesteia ar fi de ajuns să se imprime aparatelor a doua viteză cosmică. Dar se știe că și Soarele exercită o atracție asupra navelor spațiale. De aceea, aparatelor trebuie să li se imprime a treia viteză cosmică, singura care le poate asigura calea liberă spre Universul îndepărtat.

Iată ceva mai explicit, cum izbutesc aparatele cosmice să înfrîngă, pe rînd, cele două puternice forțe de atracție. Cînd un aparat cosmic pornit de pe Pămînt cu a doua viteză cosmică se depărtează de acesta la o distanță foarte mare, viteza lui față de planeta-mamă devine egală cu zero. Dar, în același timp, el își menține față de Soare o viteză egală cu viteza orbitală a Pămîntului. Sub influența puternicei atracții a Soarelui, aparatul cosmic continuă să se rotească în jurul acestuia pe o orbită asemănătoare cu orbita Pămîntului. Pentru a se smulge din sistemul solar și a ieși în spațiul interstelar, aparatul trebuie deci să biruie și forța de atracție a Soarelui. Dar în virtutea faptului că distanța de la Pămînt la Soare oscilează mereu, din cauza deplasării celui dintîi pe o orbită elipsoidală, se modifică necontenit și forța de atracție a Soarelui. Cu cît valoarea ei este mai mare, cu atît va fi mai mare și viteza necesară aparatului cosmic pentru a izbuti să învingă cîmpul de atracție al Soarelui și invers. La afeliu viteza va fi de 41,747 kilometri pe secundă, iar la periheliu de 42,452 kilometri pe secundă. Ceea ce nu înseamnă însă că pentru a învinge atracția solară la afeliu e nevoie de un motor mai puțin puternic. Se știe că aparatul cosmic odată ajuns acolo are deja o anumită viteză față de Soare ca și față de Pămînt și specialiștilor nu le rămîne decît să-i imprime o viteză suplimentară.

Dar, așa cum sublinia A. Sternfeld, această concluzie este valabilă atîta timp cît se ține seama de cîmpul de atracție al Pămîntului. În acest caz viteza care trebuie imprimată aparatului pentru a-i asigura desprinderea de Pămînt și deplasarea în Universul îndepărtat, așa-numita a treia viteză cosmică, va fi la afeliu, respectiv la începutul lui iulie, de 16,758 kilometri pe secundă, iar la periheliu, adică la începutul lui ianuarie, de 16,541 km/sec. Iată, prin urmare, cum influențează anotimpurile cea de a treia viteză cosmică: de la începutul pînă la sfîrșitul primului semestru al anului ea sporește cu 215 metri pe secundă, în timp ce în cealaltă jumătate viteza scade cu aceeași valoare.

Cu a patra viteză cosmică, necesară — cum am mai spus — aparatelor pentru a putea ajunge pe Soare, lucrurile

se petrec exact invers: începînd cu ianuarie și sfîrșind cu mijlocul anului ea scade mereu.

În concluzia celor demonstrate, A. Sternfeld arăta că legile amintite mai sus sînt valabile pentru toate planetele sistemului solar.

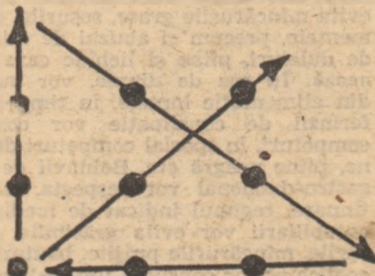
PSIHOLOGIE

Sinteți inventivi?

Rolul inventivității nu mai trebuie subliniat. Este însă un fapt de observație curentă că în mulți oameni obișnuți sălășluiesc potențe și valențe pentru invenții, descoperiri și creații, pe care ei le ignoră. De aceea, numeroși psihologi au propus testarea în masă a elevilor, studenților etc. sub raportul capacității lor creatoare, spre a-i depista pe cei care ar putea contribui, teoretic sau practic, la progresul științei și tehnicii moderne.

Aceste teste pornesc de la cîteva axiome pe care cei mai mulți cercetători le consideră că stau la baza gîndirii inventive. Profesorul W. I. Beveridge de la Universitatea din Cambridge le rezuma astfel: „Gîndirea inventivă este declanșată de conștiința dificultăților. O soluție sugerată apare în minte și este acceptată sau respinsă. Noi combinații de idei apar în mintea noastră din asociații raționale sau pe calea fanteziei ori, uneori, provocate de impreviziuni întâmplătoare. Gîndirea productivă pune la încercare un mare număr de combinații.

Iată un astfel de test, adaptat după o probă concepută pentru serviciile de personal din Anglia ca instrument de selecție. Proba este pe cît de instructivă, pe atît de amuzantă, stimulînd intelectul să iasă din șabloanele-i obișnuite, găsind noi căi de raționament. Un exemplu clasic: cum putem uni nouă puncte așezate pe trei rînduri, la egală distanță unele de altele, prin patru linii drepte, fără a ridica creionul de pe hîrtie? Problema nu poate fi rezolvată decît ieșind din rutina gîndirii, părăsind conturul pătratului format de puncte și obținînd o figură specială:

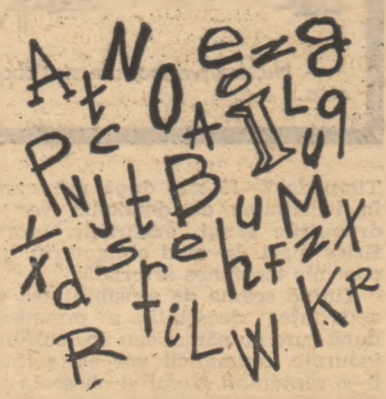

Și acum, să trecem la testul propriu zis:

1) Identificați obiectele „amestecate” în desenul de mai jos (în două minute).

2) Ce litere ale alfabetului lipsesc din cele prezentate aici? (Timp: 1 minut).

3) Cum se poate obține 8 împărțind treisprezece în două? (Timp: 3 minute).

4) Cum se poate obține 7 din șapte de 7? (Timp: 4 minute).

5) Cum se poate obține 33 din șase de 1? (Timp: 2 minute).

6) Cum se poate scrie numărul 24 cu trei cifre identice? Se exclude soluția 8+8+8=24. (Timp: 2 minute).

7) Introduceți în roata de mai jos șase cuvinte care să se termine toate în „in”. Cuvintele trebuie să aibă cel puțin șase litere (în total) iar înscrierea lor va dura maximum două minute.

8) Înscrieți primele nouă cifre în „pătratul magic” de mai jos, în așa fel ca totalul în toate sensurile liniilor punctate să fie 15 (Timp: 3 minute).

9) Dacă tăiați fiecare colț al unui cub cu un fierăstrău, cîte muchii va avea corpul obținut? (Timp: 1 minut).

10) Așezați în cercurile de mai jos cîte șase cifre în așa fel ca, scăzînd numărul cel mare din cel mic, să obțineți totuși un rest care să fie mai mare decît numărul din care ați scăzut. Problema e ceva mai dificilă, de aceea aveți 5 minute.

$$\begin{array}{r} 0\ 0 \\ 0\ 0 \\ \hline 0\ 0 \end{array}$$

11) Din cuvintele de mai jos, formați prin anagramare, un număr cît mai mare de alte cuvinte. Folosiți aceleași litere, (toate, de fiecare dată) dar bine înțeles pe „a” îl puteți transforma în „ă”, pe „s” în „ș”. (Timp: 2 minute).

ANIMAL PĂSTRA

12) Priviți cu atenție șirul de „vicii” de mai jos. Încercați să formați cu ajutorul lor un dicționar, ținînd seama de elementele pe care le aveți și modul cum sînt scrise. (Timp: 5 minute).
Îngîmfarea, Invidia, Prostia, Nerecunoștința, Meschinăria, LENEA.

Să recunoaștem că vi s-au întins cîteva capcane. Dar dacă le-ați trecut, înseamnă că „brevetul de inventator” vă așteaptă... Verificați deci justetea soluțiilor:

1) Pipă, cui, mînușă, 1 (cifra), creion, lanț, notă muzicală, cuțit.

2) Lipsește numai litera v.

3) Scrieți 13 cu cifre romane (XIII) și ascundeți jumătatea inferioară. Rămîne astfel VIII.

$$4) \frac{7+7}{7} + 7 - \frac{7+7}{7} = 7$$

5) 11+11+11=33.

6) 22+2=24 3³-3=24.

7) Beduin, genuin, carmin, paltin, opalin, măslin.

8) 2, 7, 6; 9, 5, 1; 4, 3, 8.

9) Corpul va avea 36 muchii și anume: 12 rămase din vechile muchii ale cubului, plus 8x3=24 rezultate din tăierea celor 8 colțuri.

10) În cercurile de sus se introduce cîte un zece latin (X), iar în cele de jos cîte un 8. Deci: XX —

$$\begin{array}{r} 88 \\ - \\ 82 \end{array}$$

11) NAMILĂ, LAMINA, MANILA; PĂRTAȘ, SATRAP, SPARTĂ.

12) Lenea este cea mai neagră dintre toate viciile.

știință s-au lovit de un obstacol aparent de netrecut: nici unul din metalele sau aliajele existente nu suporta o presiune atît de mare. Dar, paradoxal, problema a fost soluționată chiar de presiune. Sub acțiunea ei, rezistența și plasticitatea oțelului sporește de mai multe ori. Așa s-a ajuns la construcția unei camere ai cărei pereți sub presiune se comportă întocmai ca oțelul de Damasc sub loviturile ciocanului de forjă, îmbogățindu-se cu proprietăți de-a dreptul uimitoare.

În aceste camere cu o atmosferă fantastic de comprimată ia naștere o temperatură egală cu aceea a lavei vulcanice, în care specialiștii realizează materiale dintre cele mai neobișnuite. Unul

Experiența s-a sfîrșit cu bine. S-a obținut un nou cristal

dintre acestea, elborul, despre care spunem mai sus că taie oțelul călit și care este în același timp ultima descoperire a Institutului de fizică a preșunilor înalte din Moscova, întrece în duritate chiar diamantul, socotit pînă la el „regele pietrelor prețioase”. Mai mult, în timp ce diamantul încălzit la o anumită temperatură își pierde duritatea, devenind un banal grafit, noul material este mai stabil, are o inerție chimică mai mare și, lucrul cel mai important, are o temperatură critică de două ori mai înaltă decît a diamantului.

Utilizat în industrie, noul material a dat rezultate la care nici descoperitorii lui nu se așteptau. Mașinile-unelte cu cuțite din elbor strunjesec oțelul călit. Este o realizare fără precedent în practica mondială. Pe de altă parte, în timp ce cuțitele din aliaje dure obișnuite pot să funcționeze cam 1—2 minute, cele cu elbor se reascut după aproape o oră. În cursul lucrului cu aceste cuțite se naște o temperatură atît de mare încît materialul se urmează să fie tăiat se topește, iar cuțitul intră în el ca în unt.

Deocamdată atît despre elbor. Dar despre perspectivele ce le deschid presiunile foarte înalte pe care specialiștii nădărduiesc să le obțină s-ar mai putea spune foarte multe. Acad. L.F. Verșciaghin socotește că ele sînt extrem de ademenitoare. La două milioane de atmosfere, de pildă, hidrogenul — gazul cel mai ușor — s-ar putea transforma în metal. O transformare similară ar putea suferi și oxigenul, iodul, fosforul negru și alte elemente pe care ne-am obișnuit să le socotim gaze, lichide sau materiale moi, amorfe. De altfel specialiștii afirmă că presiunile înalte pot duce în genere la materializarea substanțelor.

Poșta medicului

ECATERINA GRASU — Giurgiu: Credem că virsta fiului dv. este depășită pentru un astfel de tratament. În orice caz, adresați-vă unui serviciu de endocrinologie.

STRATON SAMOILA — Suceava: Dacă sciatica dv. este de origine discală, băile de muștar, băile de sare și alte tratamente de acest fel sînt ineficace. Profitați de sezonul cald și faceți 2-3 serii de Soidin 1 fiolă la 2 zile i.m., serii de 15 inj. cu pauză de 15 zile asociat cu vit. B1 fortiss. în serii de 10 inj.

CRISTEA ȘTEFAN — București: 1) Faceți un tratament cu Seborol. Fecții ușoare cu un tampon de vată la rădăcina părului (după o prealabilă spălare a capului cu apă și săpun de gudron) apoi masarea locului cu degetele. Tratamentul se aplică inițial cîteva zile la rînd, apoi timp de 1-2 săptămîni la 2-3 zile. 2) Pentru nas o cremă protectoare din comerț. Altă soluție nu vedem.

LENA — București: Este vorba desigur de o insuficiență circulatorie. Vă recomandăm băi de acid carbonic într-una din stațiunile noastre balneare (Vatra Dornei, Buziaș etc.), cîteva cure cu vit. PP 3/z (cîte 1 la mijlocul meselor) asociat cu Tarosin 3 zi, 10 zile lunar. În pauze, Soidin 1 fiolă la 2 zile i.m., serii de 10 injecții.

PLATON GHERE — Pitești: 1) Aplicați pe locurile sensibile crema cu substanțe protectoare „Antisol”, pe care o găsiți la parfumerii sau drogherii. 2) A nu se confunda persoanele corpulente, care avînd o greutate constituțională ceva mai mare decît limitele normale se descurcă totuși destul de bine, cu obezii care trebuie considerați bolnavi și tratați ca atare. 3) Cel puțin 4 ore pe zi, împărțite în două reprize egale, dimineața și după masă. 4) Împotriva stărilor de oboseală psihică și tulburărilor de memorie: Glutarom 10-12 drajeuri/zi, Remineron 3 lingurițe zi, Vitamina B₁₂ 1-2 cpr. zi. Ser neurotonic 2 serii (10 injecții pe serie), eventual Buer sau Rheinlecthin 3 capsule/zi.

SOS - DUMI — București: Se pare că antecedentele dv. și afecțiunile actuale (nevroză astenică, prostatită cronică) greșite pe andropauză sînt vinovate de tulburările pe care le acuzați. Consultați un endocrinolog.

IOAN CONSTANTIN — București: Am citit cu atenție lunga dv. scrisoare și socotim că nu trebuie să vă descurajați. Există destule premise care atestă capacitatea dv. intelectuală: acum sinteți probabil într-o perioadă de criză. Ar fi bine să apelați la un neuropsihiatru competent care să vă redreseze eventual la o policlinică specială din Capitală.

DANY — Craiova: 1) Toate aceste „curiozități” trebuie luate sub beneficiu de inventar. 2) În principiu, orice temperatură corporală peste 42°C nu este compatibilă cu viața, dar dv. nu ați realizat o performanță în „The Guinness Book of Records” este notată drept temperatură maximă suportată de un bolnav 111°F (43,9°C). 3) Vă reamintim aforismul pe care îl credem — nici electronică nu-l poate dezminți. „Inima are rațiuni pe care rațiunea nu le cunoaște. Ne e greu să ne dăm seama care este cauza „rup-turii” de care vorbiți. 4) Citiți lucrarea „Cresterea normală și dezvoltarea armonioasă a corpului” de A. N. Ionescu și V. Mazilu (Ed. C.N.E.F.S. 1966) unde veți găsi toate datele care vă interesează.

VICTORIA — Or. Victoria: De înțeles, v-am înțeles dar de ajutat e mai greu. Problema este după părerea noastră mai mult psihologică decît medicală, cel puțin în ce vă privește pe dv. Încercați neapărat să discutați cu soțul dv. „de la om la om”.

L.A.S. — Sibiu: Testosteronul este într-adevăr contraindicat în hipertensiune arterială. Puteți face în schimb cîteva cure cu Folcisteină (conform indicațiilor din prospect) indicată în tulburări de climacteriu.

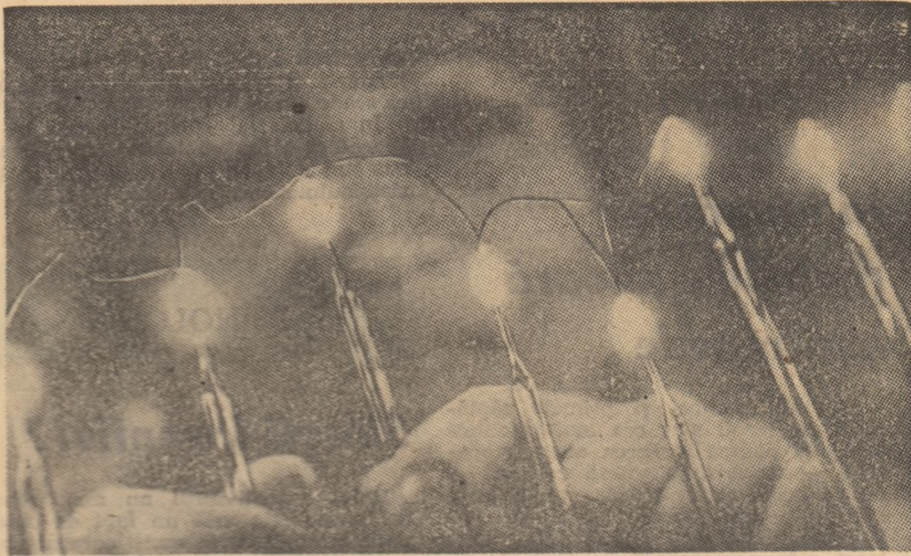
TUDOR B. — Reșița: 1) Cercetări întreprinse și la noi în țară au pus în evidență în planta Coada calului un ulei volatil cu acțiune antimicrobiană asupra stafilococului auriu, streptococului hemolitic, precum și unor bacterii. Acest ulei intră în compoziția ceaiului antibronșitic, antireumatic și diuretic. 2) Sfatul nostru este să vă căsătoriți. Nu credem că „viața începe la 40 de ani” dar ea poate... continua.

M. I. TRICA — Pitești: Hidroterapia nu este un panaceu universal, avînd indicațiile și limitele ei. În cazul dv. ea poate constitui un adjuvant, însă numai cu recomandarea medicului dv. curant.

TEODORESCU CONSTANTIN — București: După ultimele teorii razele ultraviolete sînt mai abundente către ora 10-11, nu dis-de-dimineață cum se credea înainte.

POPESCU IONEL — Baia Mare: „Rețeta” pe care o solicitați trebuie să v-o dea tot medicul specialist endocrinolog.

VERA — București: 1) În micromastie (sîmți mici) tratamentul hormonal cu doze mici de Ginosedol dă uneori rezultate. Luați 2 drajeuri/zi între zilele a 5-a și a 15-a ale ciclului urmate de injecții cu Progesteron (5 mg) în ziua a 18-a, a 23-a și a 28-a a ciclului. Local, masaje ușoare cu Ginosedol 5 mg, Lanolină, Vaselină aa 30 g între ziua a 5-a și a 25-a a ciclului menstrual. 2) Nu sîntem — lertăți-ne — de părerea dv. Nici La Fontaine nu era El spunea „Grația e mai frumoasă decît frumusețea”. Iar fabuliștii, ca și proverbele, au întotdeauna dreptate.

Verificarea microbecurilor luminescente cu diametrul de 2 mm, destinate examenelor endoscopice, la Fabrica de aparate medicale din Leningrad

TEMĂ DE SEZON

După cura balneară...

O dată cu reîntoarcerea de la cura balneară și reintrarea în ritmul obișnuit al vieții de toate zilele, trebuie să ținem seama de modificările survenite în organism în tot cursul perioadei de tratament. Cu atît mai mult cu cît, pe lingă efectele favorabile pe care le are asupra organismului, balneoterapia poate fi urmată, în anumite cazuri, de tulburări legate în mod direct de afecțiunea de care suferă bolnavul.

Astfel, greața, durerile, arsurile epigastrice (în special după mese), diareea sau constipația sînt simptome întîlnite la suferinzii digestivi prin schimbarea bruscă a regimului alimentar sau a felului de viață. De aceea se recomandă ca această categorie de bolnavi, o dată cu terminarea curei, să facă reacomodarea la regimul obișnuit timp de cîteva zile după reîntoarcere. Ei vor evita mîncărurile grase, sosurile, condimentele, precum și abuzul de făinoase, de dulciuri, piine și lichide care balonează. În caz de diaree, vor suprima din alimentație laptele, în timp ce suferinzii de constipație vor consuma compoturi, în special compoturi de prune, piine neagră etc. Bolnavii de ulcer gastro-duodenal vor respecta, în continuare, regimul indicat de medic. Hepatobiliarii vor evita grăsimile, rîntăsurile, mîncărurile prăjite, băuturile alcoolice și vor consuma unt, salate verzi cu untdelemn, brînză de vaci, carne slabă fiartă, legume fierte, compoturi în cantități recomandate de medic.

Reacomodarea la eforturi se impune și bolnavilor care au făcut cura balneară pentru o boală a aparatului circulator (miocardită, hipertensiune arterială, diferite afecțiuni vasculare etc.).

— Nu, mulțumesc, am stat toată ziua.

Timp de 7-15 zile după reîntoarcerea în localitatea de domiciliu vor evita drumurile lungi, excursiile, eforturile fizice mari. În mod obligatoriu își vor controla tensiunea arterială.

Ținînd seama de sensibilitatea și reactivitatea deosebită a organismului după cura cu nămol sau ape sulfuroase iodurate, reumaticii vor evita timp de 6-8 săptămîni frigul și oboseala și vor face examenle clinice și de laborator specifice (V.S.H., hemograma etc.).

Bolnavii respiratori (pulmonarii, astmaticii) vor trebui să evite, pe cît po-

sibil, aerul încărcat cu praf, fumul de țigară și alți corpi străini atmosferici.

Suferinzii de afecțiuni urinare trebuie să manifeste prudență la consumarea alimentelor neindicate, ca și față de condițiile care scad diureza și cresc deci concentrația urinară (ingerarea de lichide în cantități insuficiente, transpirația abundentă etc.).

Respectarea acestor indicații permite organismului bolnavilor să se adapteze la condițiile obișnuite de viață, cărora cu propriile lui mijloace și în mod brusc nu le-ar putea face față sau le-ar face dar cu mare greutate.

Dr. A. Savițki

MICROBIOLOGIE

O „populație” nebănuită

În corpul nostru, în tubul digestiv, există o importantă „populație microbiană” ale cărei roluri multiple au fost descifrate abia în ultimul timp. Multe din aceste microorganisme nu numai că nu sînt dăunătoare omului, dar influențează în mod pozitiv numeroase procese vitale.

Cel dintii care a subliniat deosebită importanță a florei intestinale pentru starea de sănătate a omului a fost I. I. Mecinikov, care considera că microbii producători de „putrefacții” sînt dăunători, în timp ce lactobaciliile au o influență favorabilă asupra organismului uman. Dacă teoriile lui Mecinikov n-au putut fi confirmate în forma lor inițială, concepția despre importanța florei microbiene din intestin pentru starea de sănătate a individului a fost pe deplin confirmată de cercetările experimentale ulterioare.

Flora microbiană intestinală, în special cea din intestinul gros, sintetizează cantități mari de vitamine din grupul B, vitamină K și altele. S-a stabilit că microorganismele din intestin produc 8-10% din cantitățile de vitamină B₁₂, 5-19% din vitamina B₇, 1,8-3,5% din vitamina PP și 60-70% din acidul folic (antianemic) necesar organismului.

Din cauza sterilității tubului intestinal hemoragiile nou-născutului datorită lipsei de vitamină K sînt foarte periculoase. Avitaminaza K și B se pot produce însă la fel de ușor și la mamele sau oameni prin sterilizarea conținutului intestinal cu antibiotice.

Flora bacteriană din intestin are, de asemenea, rolul unui tampon biologic, formînd un echilibru microbiologic care, o dată deranjat prin antibiotice administrate întempestiv, poate avea consecințe grave.

S-a demonstrat apoi că flora microbiană intestinală contribuie la starea de nutriție, ritmul de regenerare și aspectul mucoasei tubului digestiv, rezistența față de infecții și la alte eventuale stressuri.

Cercetări recente au arătat că microbii din intestinul subțire sînt extrem de numeroși, în fecale fiind depistați 200 miliarde de germeni pe gram. Varietatea lor este de asemenea foarte mare: de la germeni aerobi (lactobacili, enterococi, bacili coli și coliformi) la ciuperci și virusuri. În legătură cu virusurile, studiul minuțios a dovedit că aceștia nu sînt prezenți în mod obligatoriu, dar pot apare ca „imigranți” din nas, gît, faringe.

Conținutul intestinului gros este mai bogat în floră microbiană. Cea mai

esculap
esculap esculap
esculap esculap escula
esculap esculap esculap esc
esculap esculap esculap
esculap esculap esculap escu
esculap esculap esculap e
esculap esculap esculap escula
esculap esculap esculap e

mare parte este formată din germeni anaerobi (care trăiesc fără aer) — în proporție de 99%.

Reiese deci că interrelațiile dintre microorganisme și organismul animal sînt extrem de complexe, încît atît dezvoltarea normală a „populației microbiene”, cît și a gazdei devine imposibilă în absența celui alt partener.

Dr. I. M. Speranski

PENTRU O PROFILAXIE EFICACE

Aparat care depistează cancerul

Mai mult decît în orice altă boală, în cancer, în faza actuală a cunoștințelor medicale, depistarea precoce a tumorii este o condiție esențială pentru un tratament util. După statistici din diverse țări, din totalul cazurilor de cancer o treime se vindecă. Această vindecare este cu atît mai bună și mai de durată cu cît faza bolii este mai precoce (O, I sau II după nomenclatura internațională). În stadiul O, de pildă, cancerul rectal, care reprezintă 12,5 la sută din totalul formelor de tumori maligne, se vindecă în 75-80 la sută din cazuri. Este vorba de bolnavii cărora li s-a putut aplica cu succes „arsenalul” terapeutic clasic. Fiecare din aceste arme anticanceroase a făcut, de altfel, progrese mari în ultimul timp: radioterapia, chirurgia, chimioterapia.

Deși problema prevenirii tuturor formelor de cancer este încă deschisă, nu se va găsi un test simplu (o analiză a singelui, de pildă) pentru a decela tumoarea în stadiul „tăcut”, unele forme pot fi de pe acum descoperite la timp. Examenul sistematic care se face în unele mari întreprinderi și instituții la femei pot descoperi un cancer uterin înainte de apariția simptomelor clinice; el se poate trata cu succes.

Radiografiile în serie și microradiografiile efectuate în cadrul luptei antituberculoase permit în același timp descoperirea cancerului pulmonar. Din păcate, cînd este vizibilă radiologic, tumoarea se află într-un stadiu prea avansat.

Dintre metodele mai noi s-a dovedit promițătoare cea aplicată în S.U.A. pentru descoperirea cancerului bronșic. Această formă de cancer, care atinge un număr mare de bărbați (în 10 ani frecvența sa s-a dublat), poate fi decelată în faza incipientă cu ajutorul electro-nicilor. Metoda se bazează pe preluarea unei probe din sputa persoanelor care tușesc. Celulele bronșice patologice sînt analizate automat cu un aparat electronic special „CYTEC”. Răspunsul pentru fiecare eșantion poate fi: normal, atipic, suspect. Răspunsurile din ultimele două categorii sînt preluate de un medic anatomopatolog care precizează dacă e vorba de o tumoare.

Aplicațiile practice ale depistării cancerului bronșic cu ajutorul „Cytecului” au început în 1966 la New York. Din 3 557 persoane testate, la 195 răspunsul a fost „atipic”, examenul de control anatomopatologic fiind același în 82 la sută din cazuri. Teste comparative realizate cu colaborarea spitalelor americane au arătat că la 4 000 de muncitori expuși la radiații răspunsurile furnizate de Cytec au fost confirmate în 100 la sută din cazuri. Este, se pare, primul aparat pentru depistarea cancerului.

Dr. Z. A. Barski

ECUADOR

„Regii” șoselelor

Deși se numea pompos „Pan-American”, drumul era prost, îngust și cu hărtoape. Ba se pitula la poalele munților, ba rămânea suspendat deasupra unor văi adânci, ba șerpuia pe sub stînci sumbre și, în sfîrșit, zbura voios în jos, pentru ca drumetului să nu se plictisească. Abia pe mici porțiuni își justifica impunătorul nume de autostradă rapidă.

De altfel, pentru că a venit vorba, aș vrea să mă opresc puțin asupra acestui obicei. Nu știu de ce, dar în America Latină denumirile pompoase sînt foarte afecționate. Cred că numai acolo un bufet-express poate fi numit „Palatul cartofilor prăjiți”. Nu, nu exagerez; în drumul nostru am întâlnit multe asemenea „palate”. Litere uriașe, luminate cu neon, se îngrămădesc încâpăținate pe acoperiș, încît pare că dintr-o clipă într-alta „palatul” se va năruși sub greutatea propriului său nume. Aceste nume pretențioase își au, probabil, originea în prețiozitatea vechilor nume spaniole, solemne ca un ritual și care cu cît erau mai lungi cu atît mai important era arborele genealogic al celor care le purtau. Cînd citești cartea de vizită a unui senior, ai uneori impresia că ți s-a dat din greșeală lista jucătorilor unei echipe de fotbal (inclusiv rezervele!), căci prea abundă în nume ca: „Don Jose Maria Diego Velasco Rivera...” etc.

— Un dolar, domnule... ni se adresa un bătrîn cu obrazul roșu, parcă mînjit cu praf de căbrămidă, oferindu-ne un sombrero. ...Ne aflam la un târg, care ne înconjură din toate părțile. Cumpărătorii strîngeau în mînă poncho-uri (pelerine din lînă de lama sau oaie — N.A.) și fulare multicolore ciocăneau, spre a le încerca rezistența, în pereții vaselor de lut, savurau dulciuri, iar vinzătorii ofereau copiilor fluiere fragile din trestie, alungau alene muștele de pe hălciile trandafirilor de carne de porc, se istoveau sub povara sacilor cu cartofi mărunți.

Negustorii își laudau marfa atît de zgomotos și cu atîta temperament, de parcă toți cumpărătorii ar fi fost surzi din naștere. (Tîrgul vorbea o limbă a lui, guturală, căci aproape jumătate din populația Ecuadorului vorbește quechua, vechea limbă a incașilor...) De obicei, vinzătorii cer mai întîi un preț de trei ori mai mare decît valoarea obiectului. Și dacă cumperi ceva fără să te tîrguiești, ei se simt jigniți, chiar foarte jigniți. Numai decît devii pentru ei un semn de întrebare, o eroare a naturii. Conform legilor nescrise ale tîrgului, împarți prețul cerut de negustor la zece și rostiești, cu glas tare, rezultatul. Apoi privești nepăsător în altă parte. Atunci vinzătorul e fericit, zîmbește, se luminează la față și începe să strălucească ca o monedă nouă...

Aproape toți localnicii erau îmbrăcați la fel; cu poncho-uri și pălării moi de postav. Și cum mulți bărbați indieni își împletesc părul în cozi subțiri, din spate era greu să ne dăm seama dacă aveam în față un bărbat sau o femeie. Indienele purtau la gît coliere, alcătuite din cite zece șiruri, care se izbeau între ele la fiecare pas al posesoarei, scoțînd un sunet ca un clinchet de clopoței. La un moment dat, am ajuns lîngă o tarabă cu asemenea coliere.

— Produs local? — s-a interesat unul dintre noi.

— Din Europa, domnule... ne-a răspuns vinzătorul cu o expresie de mîndrie împipărită pe față, din care reieșea clar că n-ar fi făcut pentru nimic în

lume comerț cu produse locale. (Ciudat e alcătuită totuși această lume, în care europenele care se poartă după ultima modă sînt dispuse să dea orice sumă pentru podoabe indiene din Peru sau Ecuador, iar femeile din tribul quechua tremură de emoție cînd vîd coliere ieftine, din sticlă colorată, aduse din Europa...).

Un întreg sector al tîrgului e rezervat vinzătorilor de poncho. Căci pentru locuitorii multor țări din America Latină poncho-ul ține loc deopotrivă de pardesiu, de palton, iar uneori chiar și de acoperiș. De aceea, cînd își cumpără un poncho nou indienii aleg îndelung, cu deosebită luare aminte. Cunoșcînd importanța acestei operații, vinzătorii nu-și grăbesc cumpărătorii. Iar dacă aceștia nu sînt mulțumiți de sortimentul de poncho-uri existent în tîrg, li se propune să meargă direct la fabrică.

Am vizitat și noi fabrica, aflată într-o casă veche de lîngă tîrg. De fapt, nu ocupă decît o cameră intrucît tot utilajul e alcătuit din două războaie de țesut manuale. În jurul lor se află lăzi cu ghele de lînă de diverse culori și chiar pe loc, în fața ochilor noștri, din firele subțiri de lînă se produce un miracol: un poncho. Un poncho nou, moale ca mătasea, călduros ca focul, necesar ca un prieten. Firele perfect întinse seamănă cu niște strune, iar degetele țesătoarelor sînt iuți și sigure ca degetele unor violoniști virtuozii.

— Un dolar, domnule... ne mai repetă o dată bătrînul vinzător de sombrero-uri, cu toate că ne și urcasem deacum în mașină. Dar el tot mai nădăjduia probabil că vom cumpăra, deși știa prea bine că un sombrero reclamă spațiu, soare fierbinte deasupra capului și un cal bun. Numai atunci originala pălărie cu boruri late poate fi un acoperămint

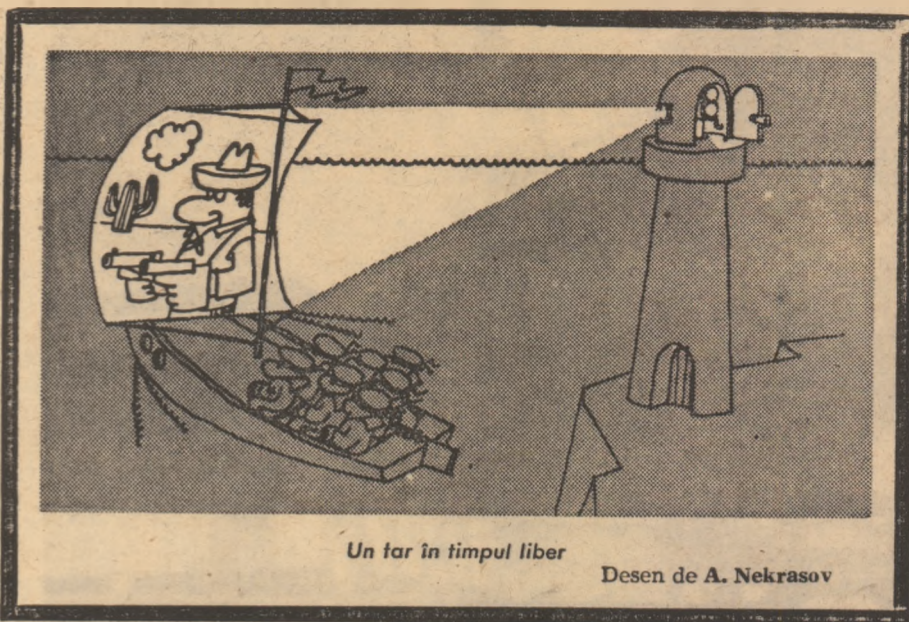

Piata Independenței din Quito.

necesar al capului, de folos posesorului. Într-o mașină însă, sombrero-ul n-are nici un rost. De altminteri nici la Quito, capitala Ecuadorului, cred că nu ne-ar fi fost necesar, pentru că aproape nimeni nu poartă asemenea pălării.

Quito, oraș cu 500 000 de locuitori, s-a aciuat incomod, chiar sub nori, pe versantele unui masiv al Andilor. Povirnișurile, acoperite aproape în întregime cu case de diverse mărimi, conferă orașului un aspect foarte original. Sînt locuri unde pare că o casă e cocotată pe acoperișul altei case, deasupra e o altă casă și așa mai departe. Există cartiere aflate cu 300 de metri mai sus decît partea principală a orașului, încît într-un loc poate să plouă în timp ce la numai citeva sute de metri depărtare soarele strălucește radios. Cu alte cuvinte, orașenii care locuiesc la altitudinii mai mari pot privi ploaia de sus... La propriu și la figurat.

Din cite mi-am putut da seama, observînd cum circulă șoferii locali, regulile de circulație fie că sînt foarte dificile, încît nu pot fi învățate, fie că sînt extrem de primitive și nu merită să li se dea nici o atenție. Oricum, fiecare șofer are regulile lui. În această situație, simpaticul Carlos, șoferul nostru, scotea capul pe geam și țipa la cei care îi făceau greutăți. Într-o zi, de pildă, l-a apostrofat pe proprietarul unei mașini cu care era cît pe ce să ne ciocnim. Pentru orice eventualitate a spus ce avea de spus în două limbi. Mai întîi în spaniolă, apoi în quechua. Iar cînd l-am întrebat despre ce era vorba, ne-a răspuns zîmbînd: „O, nimic deosebit. Vă rog să mă credeți, e un joc

Un tar în timpul liber

Desen de A. Nekrasov

de cuvinte intraductibil...”

...Mașina înghițea lacom kilometru după kilometru pe o șosea din Valea Fericirii. Într-adevăr, totul era frumos: pămîntul era roditor, aerul proaspăt, parcă violet, răspîndea un parfum suav, iar munții înconjurau din toate părțile, cu grijă, valea, temîndu-se parcă să nu-i fure cineva frumusețile... Apoi au început celebrele linii verticale ale Ecuadorului, cînd ai impresia că te afli într-o lume fantastică, că ești aproape gata să atingi norii cu mina. Pe lîngă noi zburau „regii” șoselelor ecuadoriene: puternicile autocamioane care transportă banane. De cite ori le auzea clacsoanele scurte cu voce de bas, ca niște răcnete de lei, șoferul nostru punea respectuos frîna.

Cabinele șoferilor sînt plasate foarte sus, încît aceștia domină parcă totul în jur, poruncesc parcă obstacolelor să se dea la o parte din calea lor. Dar e numai o impresie; căci, dacă ar putea vorbi, prăpastiile abrupte ar spune cîți „regi” necugetați ai camioanelor care zboară cu iuțeala vîntului și-au păsît

CAMERUN

Printre „arbori de ciocolată”

În cursul zilei, străzile orașului Yaoundé, capitala Camerunului, sînt aproape pustii.

— Toată lumea lucrează sau învață — m-a lămurit un reporter de la postul de radio local. Și tot el mi-a recomandat să privesc capitala de pe Mont-Fébé.

De pe creasta acestuia, se deschide într-adevăr o splendidă panoramă a orașului, așezat la poalele muntelui și înconjurat de un briu de coline verzi, cu nuanțe violete spre orizont. Cîteva șantiere își înalță spre tării piramidele de etaje. Edificii moderne adăpostesc instituții guvernamentale, magazine, cinematografe etc.

Capitala economică a Camerunului este însă Douala, port, centru industrial și cel mai populat oraș: 250 000 de locuitori. La Douala sînt concentrate principalele întreprinderi industriale și organizații comerciale, se încrucișează linii maritime și aeriene internaționale. Orașul se întinde de-a lungul Golfului Guineei, iar un splendid pod de jumătate de kilometru se arcuiește peste estuarul Wouri.

...Nu-i pentru nimeni o noutate că pădurile tropicale se deosebesc mult de cele din Europa. Trunchiurile gigantice ale arborilor sînt înconjurate de liane care, la rîndul lor, slujesc drept suport pentru alte plante cățărătoare. Iar cine se aventurează într-o asemenea pădure își dă curînd seama că nu poate înainta din cauza ferburilor și a crengilor care-l asaltează nemilos din toate părțile.

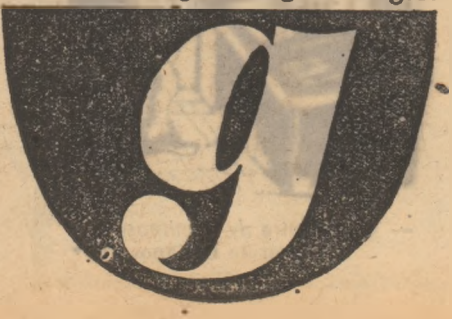
Ocupînd mai bine de o treime din cei 475 000 km² ai Camerunului, pădurile sînt una din principalele bogății ale țării. Cum doream de mult să vizitez o exploatare forestieră, să văd joagăre la lucru, am profitat de primul prilej care mi s-a oferit.

Joagărele circulare urlau ca niște sirene, iar din pădurea deasupra ieșeau unul după altul tractoare, transportînd gigantice trunchiuri trandafirilor sau de culoarea antracitului. Erau celebrele esențe rare de mahon și abanos. Buștenii erau fie vinduți pe loc, fie expediați pe fluviu în port, iar de acolo în Europa, unde din acest lemn se fabrică o mobilită splendidă.

După interesanta excursie în pădure, am făcut un popas într-un sat, unde ni s-au oferit ananas proaspăt cules și fructe zemoase de papaya. Mulțumită climii blînde și a solului extrem de fertil, în Camerun se poate cultiva orice plantă.

Culturile agricole sînt extrem de variate, dar esențial este socotit arbustul de cacao. Plantațiile de „arbori de ciocolată” se întind pe 360 000 de hectare, iar recolta anuală depășește 100 000 de tone, împrejurare care situează Camerunul printre cei mai mari producători de cacao din lume. „Arborele de ciocolată” este o cultură capricioasă care reclamă o îngrijire deosebită și condiții climatice speciale: căldura tropicilor și în același timp umiditate și umbră. O plantație de cacao în perioada recoltării oferă un spectacol pitoresc. Ramurile arbuștilor sînt încărcate cu fructe compacte, portocalii, din care se extrage cite un pumn de boabe umede de culoare mov. După ce sînt uscate, boabele sînt ambalate în saci de iută și expediate în străinătate.

Acest produs furnizează Camerunului 30 la sută din totalul devizelor.

De ce a trebuit să moară țareviciul

(Urmare din pag. 4-a)

Înlătur pe toți oamenii vechi și am să aleg alții noi după voința mea; după ce am să ajung țar, am să mă stabilesc la Moscova, iar Petersburgul va rămâne un oraș ca toate celelalte; n-am să țin corăbii; armată am să țin numai pentru apărare, iar războaie nu vreau să am cu nimeni, am să mă mulțumesc cu vechiul teritoriu; iarna am să stau la Moscova, iar vara la Iaroslavl. După această declarație, țareviciul a fost închis într-o cazemată a fortăreții Petropavlovsk și acuzat de dezastru incomplet și false. În cursul anchetei care s-a desfășurat la Petersburg, s-a stabilit că țareviciul intenționase să-l răstoarne pe Petru și să preia puterea cu ajutorul armatelor dislocate în Mecklenburg și în Ucraina. Pentru a nu se da naștere la interpretări false, la zvonuri neintemeiate cu privire la cazul țareviciului Alexei, materialele legate de el fură date publicității.

Alexei fu deferit justiției și judecat de fruntași ai clerului, de senatori și generali. Țareviciul fu recunoscut vinovat de intenția de a-și asasina tatăl și a pune mina pe putere. Drept care tribunalul îl condamnă la moarte. La 25 iunie, Alexei fu dus sub paza a patru subofițeri din corpul de gardă al fortăreții Petropavlovsk la Senat, unde i se citi sentința de condamnare la moarte, iar la 26 iunie fu executat.

Moartea lui a dat naștere unui mare număr de versiuni despre condițiile în care s-a produs. Versiunea oficială, căreia trebuiau să se conformeze reprezentanții Rusiei peste hotare, suna așa: moartea țareviciului a fost rezultatul unui atac de apoplexie.

O dată cu dispariția țareviciului Alexei s-au năruit și speranțele celor care doreau restabilirea vechilor privilegii. De aceea ei au acreditat versiunea asasinării.

Așa a luat sfârșit „cazul Alexei”. Complicii lui cei mai apropiați au fost decapitați. Kikin a fost tras pe roată, iar Evdokia Lopuhina surghiunită la Novaia Ladoga.

Personalitățile cele mai importante, prinții Golițin, Dolgoruki și Kurakin, au fost eliberate, din ordinul lui Petru. Dar țarul nu mai avea încredere în ei și i-a destituit din funcții. În general, opoziția boierilor a căpătat o lovitură serioasă, care a însemnat în același timp o victorie a partizanilor noilor reforme sociale.

„Sboară vești contradictorii,
Se-ntrețale știrile.
Ce e?... Ce e?... spre podgorii
Toți întorc privirile”.

— Rapsodii de toamnă —

G. TOPÎRCEANU

E toamnă, cel mai frumos anotimp și în podgorii a început culesul viilor. În aceste zile este un străvechi obicei românesc să cinstim sărbătoarea cu o cană de must, licoare opalină, dulce și plăcută la gust. Prin conținutul său bogat în vitamine și zaharuri, mustul este hrănitor ca orice suc de fructe. Cura de must e o cură de sănătate. Mustăriașii și centrele de desfacere a mustului — special amenajate — vă stau la dispoziție cu must dulce, pastramă, mămăliguță și diverse specialități de grătar, în tradiția celor mai autentice gastronomii românești.

- ȚESĂTURI IMPRIMATE
- PIJAMALE
- DIFTINĂ
- FINET
- INDIAN
- ENKA

și ȚESĂTURI VOPSITE ÎN FIR ȘI ÎN BUCATĂ PENTRU CĂMĂȘI ȘI COSTUME PRODUSE DE ÎNTREPRINDERILE TEXTILE

GALATI

turisti!

LA INTRAREA
ÎN ORAȘUL HATEG
COOPERATIA DE CONSUM
A DESCHIS

**HANUL
RISTIC**

BUCURA
pe care vă invităm să-l vizitați

CONFORT MODERN • RESTAURANT
PREPARATE CU SPECIFIC LOCAL •
BAUTURI DIN PODGORII RENUMITE •
• LOC DE PARCARE •
• CAMERE CU 2-3 PATURI •

re maiuș lacului Herăstrău, într-un cadru natural admirabil, puteți petrece la Grădina restaurant, care întrunește sufragiile a câtorva generații de consumatori.

Pentru orice fel de reuniuni, banchete, nunți mesele pot fi reținute din timp, la telefonul nr. 33.18.32.

Pe un grătar cu cărbuni, se pregătesc tot felul de specialități; la comandă se execută minaturi din carne, brinzeturi, ouă, etc.

Specialitatea casei: pui la ceain cu mujdei de usturoi și mămăliguță.

Vinul casei: Riesling de Odobesti.

Seara muzică și dans, refrene vocale: Stela Riureanu.

Adresa: Bd. Aviatorilor — Stația Bordei — troleibuzul: 83.

Combinatul pentru fibre artificiale
BRĂILA

CFA

Produce și livrează pe bază de repartitje

- Celofibră tip lină
- Celofibră tip bumbac
- Rețele cord de mare rezistență
- Confecții din celofan normal tratat și hirtle pungi sau coli de orice dimensiune de la 1-4 culori pentru ambalarea produselor de larg consum, cu emblema și textul indicat de beneficiar, în orice cantitate și prompt.
- Sulfat de sodiu

